

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elken Zondag

Abonnementsprijs : 100 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Alle rechterlijke uitspraken, artikels en andere bijdragen, alsook boeken ter bespreking te zenden aan den secretaris-hoofdopsteller

Mr RENE VICTOR

Justitiestraat, 21, Antwerpen

Opgaaf betreffende inteekening en adreswijziging, aanvraag van losse nummers en alle mededeelingen betreffende het beheer te zenden aan den secretaris-schatbewaarder

Mr JOHN STOCKMANS

Mechelsche Steenweg, 201, Antwerpen

OVER DE VERANTWOORDELIJKHEID DER GEMEENTEN WEGENS SCHADE VEROORZAAKT DOOR SAMENSCHOLINGEN EN BENDEN

De verantwoordelijkheid van de gemeenten wegens schade veroorzaakt door samenscholingen en benden wordt nog steeds beheerscht door het Dekreet van 19 Vendemiaire Jaar IV, d.i. 2 Oktober 1795. Vooraleer tot het onderzoek van den grond van het onderwerp over te gaan, dient eene voorafgaandelijke kwestie gesteld: Is het Dekreet nog van toepassing? Destijds werd inderdaad herhaaldelijk getwist over de kwestie te weten of de bepalingen van dit Dekreet nog in voege waren, i.a.w. of het niet was afgeschaft. Er werd beweerd dat dit Dekreet slechts eene gelegenheidswet was geweest en men leidde hieruit af dat, met het verdwijnen der omstandigheden van het tijdperk der Fransche Omwenteling die zijne beschikkingen had uitgelokt, dit Dekreet, en meteen al zijne bepalingen, had opgehouden van kracht te zijn. De vraag werd beslecht door een Arrest van het Hof van Verbreking in dato 3 Februari 1887, waarbij, na onderzoek van al de bezwaren tegen zijne toepassing ingeroepen, werd verklaard dat voor wat betreft de burgerlijke verantwoordelijkheid der gemeenten het Dekreet van 19 Vendemiaire Jaar IV nog steeds van toepassing hoefde te worden beschouwd. Weliswaar zijn zekere bepalingen van gemeld Dekreet, dat verschillende titels omvatte, afgeschaft en niet meer in voege omdat zij niet overeen te brengen zijn met de beginselen van de Grondwet van 1831 gehuldigd en met de principes van ons huidig strafstelsel.

Maar voor wat betreft de burgerlijke aansprakelijkheid der gemeenten in zake oproer en benden, blijft het onaangetast. Onze rechtspraak staat sedertdien vast op dit punt en alhoewel zekere rechtsleer (Valerius, Org. Attribut. et Resp. des Communes, T. III, bladz. 264 tot 276) nog steeds het standpunt verdedigt van het niet meer van kracht zijn van het Dekreet, wordt deze kwestie niet meer ernstig betwist voor onze rechtbanken. (Cass. 3 Febr. 1887, P. 87, I, 62; Vauthier, Drt Admin. nr 64; Brants, Het Belgische Gemeenterecht, nr 295; Pandectes Belges, V^o Pillage, nrs 15 tot 18; Bernimolin, Institut. Commun. et Prov., T. II, bladz. 439-440; Giron, Dict. Droit Administr., V^o Responsabilité des Communes, bladz. 313, kol. 2.) Alhoewel revolutionnair in zijn oorsprong, is dit Dekreet nochtans van blijvend karakter omdat de principes die aan zijn grond liggen, gezond en logisch zijn en zijne bepalingen hunne reden van bestaan behouden in normale omstandigheden. Het is, immers, gezond en derhalve een uitmuntend middel, de burgers belang te doen stellen in het behoud der openbare orde door hen te doen deelen in de gebeurlijke verantwoordelijkheid van het storen ervan en hen alzoo van alle deelneming te weerhouden en aan te sporen zich tegen de storing te verzetten.

Het Dekreet van 19 Vendemiaire Jaar IV verklaart de gemeente, en dienvolgens onrechtstreeks hare belastingplichtingen, verantwoordelijk voor de schade op haar grondgebied door

geweld veroorzaakt door oproerige benden of samenscholingen en schept tegen de gemeente een vermoeden van fout, dat door haar moeilijk kan worden bestreden. De gemeente wordt, inderdaad, verondersteld in fout te zijn en het zal dan ook aan haar zijn gebeurlijk het bewijs te leveren dat zij in feite niet in fout is. Er wordt van verschillende zijden beweerd dat de juridische grondslag van deze verantwoordelijkheid berust in het gebrek aan voorzorgsmaatregelen of in de ondoelmatigheid der voorzorgsmaatregelen door de gemeente getroffen om de vorming van oproerige benden en samenscholingen te beletten. (Cass. 9 Oktober 1919, P. 19, I. 220; Cass. 25 Juni 1896, P. 96, I. 229; Vauthier, Drt Admin., nr 64; Nouvelles, Lois polit. et admin., Institut. Commun, nr 1125.) Het hoeft nochtans gezegd dat, alhoewel in principie deze grondslag als redelijk en logisch voorkomt, dit wettelijk vermoeden van fout in den hoofde van de gemeente zich in het kader van ons tegenwoordig administratief recht niet goed verrechtvaardigt. Waarom? De gemeentewet kent de politiebevoegdheid in de gemeente toe aan den burgemeester in zijne hoedanigheid van vertegenwoordiger van het centraal bestuur en als dusdanig staat hij onder toezicht van den goeverneur der provincie en de regering; de politiebevoegdheid in geval van oproer en samenscholingen hoort den gemeenteraad noch het schepencollege toe. Welnu, door dit vermoeden van fout te scheppen, stelt men de gemeente verantwoordelijk voor het niet nemen van maatregelen, voor het treffen waarvan hare zuiver gemeentelijke organen geen bijzondere bevoegdheid bezitten. Door anderen wordt beweerd dat dit Dekreet niet als juridischen grondslag heeft eene vermoedelijke fout van de gemeente, maar veeleer de gedachte van solidariteit en samenhoorigheid die de inwoners van eene zelfde gemeente mekaar onderling verschuldigd zijn. (Cass. 6 November 1930, P. 30, I. 352; Cass. 24 Juni 1915, P. 15-16, I. 367; Cass. 3 Februari 1887, P. 87, I. 62; Beltjens, Dr. Civ., Art. 1384, nr 234; Giron, loc. cit. bladz. 313; Bernimolin, loc. cit. bladz. 436; Marcq, Responsabilité de la Puissance Publique, nr 64.) Wanneer de verdedigers der eerste theorie zich beroepen op den tekst van artikel 5 van Titel IV van het Dekreet, beroepen de voorstanders van de andere zich op het beginsel dat aan het hoofd staat van Titel I. Onze rechtspraak is zeer verdeeld nopens dit punt en het Hof van

Verbreking, van wie men eene vaste en nauw-bepaalde uitspraak kon verwachten, is evenmin standvastig in zijne meening gebleven. Wanneer eenzijdig Arresten van 1896 en 1919 de administratieve fout der gemeente als grondslag aanvaardden, verklaarden anderzijds Arresten van 1887, 1915 en 1930 dat het principie der solidariteit aan den grond lag van de gemeentelijke verantwoordelijkheid, zoodat alleszins niet kan worden gezegd welk eigenlijk de opvatting is van onze hoogere rechtsjuridictie. In het licht van het geheel der beschikkingen van het Dekreet en in het licht der teksten door beide partijen ingeroepen, komt het ons voor dat de wetgever van 1795 zich niet uitsluitelijk op een dezer vooropgestelde principieën heeft gesteund, maar wel op beiden. Deze twee grondslagen zijn in 't geheel niet onvereinigbaar maar wel integendeel vullen mekaar aan op uitstekende wijze, in dezen zin, dat de solidariteitsgedachte het eerste principie is, waaruit op de meest logische wijze het principie der vermoedelijke fout spruit. Een merkwaardig Arrest van het Hof van Beroep te Gent in dato 19 Juli 1917 (Pas. 17, II. 282) schijnt ons deze opvatting te benaderen en in zekeren zin weer te geven. De verantwoordelijkheid van de gemeente, kan men zeggen, is gegrondvest op de solidariteit der inwoners eener zelfde gemeente en op de onderlinge waarborging die zij mekaar verschuldigd zijn en het inroepen dezer waarborging of de verantwoordelijkheid der gemeente vindt zijne oorzaak in de fout bestaande in het miskennen dezer sociale verplichting, d.w.z. in het gemis aan vooruitzicht of aan optreden van de gemeentelijke overheden en der inwoners der gemeente. In den grond komt deze opvatting op dit neer dat de gemeente verantwoordelijk is omdat de waarborging, welke medeburgers mekaar onderling verschuldigd zijn, niet werd uitgeoefend en zij dienvolgens in fout zijn omdat eene sociale plicht werd miskend. Beide begrippen staan aldus niet tegenover elkaar, maar wel integendeel houden met mekaar een zeer eng verband; de gemeente is verantwoordelijk en is verondersteld in fout te zijn, omdat het vaststaat dat bij veroorzaken van schade door benden of samenscholingen op haar grondgebied de waarborging door de solidariteit tusschen inwoners vereischt, niet werd gepresteerd. Welke opvatting men ook verkieze, men staat hier ontegensprekelijk tegenover eene uitzonderlijke wetgeving, die

steeds in restrictieven zin moet worden toegepast en niet mag analogisch worden uitgebreid op niet voorziene gevallen. (Antwerpen, 8 Maart 1913, P. 13, III. 116; Rechtb. Brussel, 22 Februari 1902, P. 02, III. 187; Rechtb. Brussel, 15 Juni 1880, B. J. 83, 1081; Beltjens, Dr. Civ., art. 1384, nr 235.)

Welke voorwaarden moeten vervuld worden opdat de gemeente verantwoordelijk zou kunnen worden gesteld? Eerst en vooral, moet er schade zijn toegebracht geweest op haar grondgebied aan personen of goederen. Er dient geen onderscheid gemaakt tusschen schade aan onroerende of roerende goederen, tusschen stofelijke of moreele schade. De tekst van het Dekreet is zeer algemeen en de schade veroorzaakt aan personen is door zijne bepalingen insgelijks gewaarborgd. (Rechtb. Brussel, 20 Juni 1885, P. 85, III. 236; Antwerpen, 22 Februari 1879, P. 79, III. 367.) Eene zeer belangrijke gevolgtrekking hiervan is dat de gemeente zelfs aansprakelijk zal zijn voor de schade, zooals dood, lichamelijke vermindering, ziekte, enz., door de samenscholingen of benden veroorzaakt aan de ambtenaars of agenten van de openbare macht, slachtoffers van gewelddaden tijdens opstooten. Zoo is eene gemeente namelijk verantwoordelijk verklaard geweest voor den dood van een gendarm ten gevolge van gewelddaden gepleegd door eene bende in opstand tegen de openbare macht. (Cass. 22 Maart 1906, P. 06, I. 174; Cass. 22 Februari 1845, P. 45, I. 326; Brussel, 2 Mei 1905, R. A. 05, 338; Valerius, Org. Attr. Resp. Comm., T. III, nr 285; Pandectes B, V^o Attroupement, nr 49; Williquet, Loi Communale, art. 105, nr 1350bis.)

De schade moet aangericht zijn geweest bij middel van geweld door samenscholingen of benden ofwel ter aanleiding of ten gevolge ervan. De interpretatie van het woord « samenscholing » en namelijk de kwestie te weten hoeveel personen er noodig zijn om eene samenscholing te vormen, kan moeilijkheden met zich medebrengen. Algemeen wordt aanvaard dat men als samenscholing moet beschouwen iedere rumoerige samenkomst in open lucht. Maar wanneer staat men eigenlijk voor eene samenscholing? Geen enkele wet of geen enkel koninklijk besluit bepaalt hoeveel mensen noodig zijn opdat er van een samenscholing zou kunnen worden gesproken. Zekere rechtbanken hebben ingevolge eene thans niet meer in voege zijnde Fransche republikeinsche wet van 26-27

Juli 1791 beslist, dat het getal deelnemers minstens vijftien moest bedragen opdat men zou te doen hebben met eene samenscholing in den zin vereischt door het Dekreet van Vendémiaire. (Charleroi, 25 Juli 1901, P. 02, III. 15; Antwerpen, 22 Februari 1879, P. 79, III. 367.) Doch deze zienswijze die op geen enkel juridisch argument berust, kan niet bijgetreden worden. De oplossing der kwestie te weten of men eigenlijk voor eene samenscholing staat, moet doorgaans aan den rechter overgelaten worden, daar het uiteraard eene zuiver feitelijke kwestie geldt. (Gent, 19 Juli 1917, P. 17, II. 282; Brussel, 18 Juni 1893, B. J. 93, 1240; Valerius, loc. cit. bladz. 278; Giron, loc. cit. bladz. 314.) Indien het onmogelijk is een vast en onveranderlijk getal deelnemers te bepalen, moet het nochtans aangenomen worden dat het getal personen, die aan de zoogezegde samenscholing deelnamen, van zulken aard dient te zijn, dat de aandacht van de bevoegde overheden er zou kunnen op gericht worden en zij het noodig zouden kunnen achten zekere voorzorgmaatregelen te nemen. (Luik, 27 April 1920, P. 22, II. 192; Aarlen, 21 Maart 1906, Jur. Liège, 06, 107.) Opdat er spraak zou zijn van eene samenscholing in den zin van het Dekreet is het ook niet noodig dat zij een politiek karakter drage of dat zij gericht zou zijn tegen de bestaande maatschappelijke orde of de veiligheid van den Staat, zooals het herhaaldelijk werd ingeroepen. De tekst der wetsbepaling is algemeen en maakt geen onderscheid tusschen den aard en het doel van de samenscholing. (Antwerpen, 26 Juni 1934, P. 35, III. 132; Rechtb. Brussel, 30 Juli 1923, R. A. 1924, 324; Charleroi, 27 April 1888, P. 88, III. 316; Rechtb. Brussel, 20 Juni 1885, P. 85, III. 236; Beltjens, loc. cit. nr 233.) Een menigte in eene openbare plaats verzameld vormt niet noodzakelijk eene samenscholing of bende in den juridischen zin van het woord; opdat eene menigte of een zeker getal personen eene samenscholing zou vormen, moet er eene eenheid bestaan in hunne aktie, in hun doel en in hun optreden. Doch, opdat de gemeente verantwoordelijk zou hebben te staan voor de verrichte schade is het niet vereischt dat de schade veroorzaakt zou zijn geweest door de samenscholing als gemeenschap of als dusdanig; het volstaat voor de toepassing van het Dekreet dat zij veroorzaakt werd door personen die van de samenscholing of bende deelmaakten of dat de

schuldigen zonder ervan deel te maken de schade aanbrachten bij aanleiding of ter gelegenheid van de samenscholing in kwestie of den toestand en de atmosfeer door haar geschapen. (Cass. 7 April 1927, P. 27, I. 208; Cass. 25 Juni 1896, P. 96, I. 229; Brussel, 14 Juni 1895, P. 95, II. 397; Brussel, 25 Mei 1880, P. 80, II. 414; Pandectes Belges, V^o Pillage, nrs 43, 44, 45 en 47; Nouvelles, loc. cit., nr 1128; Williquet, Loi Comm., art. 105, nr 1349; Valerius, loc. cit., T. III, bladz. 279; Giron, loc. cit., bladz. 314, kol. II.) Rechtspraak en rechtsleer zijn het hierover eens. Het is aldus zelfs niet noodig dat de schuldige aan de eigenlijke samenscholing zou hebben deelgenomen; het volstaat dat hij ten gevolge of ter aanleiding ervan tot zijn wandaad zou zijn gedreven geweest, zoodat men kan besluiten dat de gemeenten verantwoordelijk zijn voor al de schade aan personen of goederen bij middel van geweld veroorzaakt door of ter aanleiding van samenscholingen.

Een belangrijk gevolg hiervan is dat de gemeenten niet kunnen verantwoordelijk worden gesteld voor de schade veroorzaakt door de agenten van de openbare macht bij het uiteendrijven van samenscholingen en het herstellen van de door rumoerige menigten gestoorde openbare orde. Door samenscholingen bedoeld men, inderdaad, eene toevallige of voorbereide verzameling van personen die optreden met een onwettig doel en door rumoer en geweld daden de openbare orde storen. Klaarblijkelijk volgens het Dekreet moet de toegebrachte schade door deze samenscholingen toegebracht zijn geweest. Welnu, wanneer de openbare macht, de politie of de rijkswacht, optreedt, kan het niet worden gezegd dat zij het doet met een onwettig doel en met het inzicht rumoer of wanorde te stichten. De schade door haar veroorzaakt, valt dan ook niet onder de bepalingen van het Dekreet. (Cass. 30 November 1922, P. 23, I. 91; Antwerpen, 8 Maart 1913, P. 13, III. 116; Rechtb. Brussel, 22 Februari 1902, P. 02, III. 116; Brussel, 26 Januari 1898, P. 98, II. 163; Brandts, Belgisch Gemeenterecht, nr 296; Valerius, loc. cit., bladz. 284; Nouvelles, Institut Commun., nr 1129.)

Wanneer wij onderzocht hebben aan welke voorwaarden de verantwoordelijkheid van de gemeente is onderworpen, komt het er thans op aan te onderzoeken mits welke voorwaarden de gemeente van deze opgelopen verantwoor-

delijkheid kan worden ontslagen. Zooals reeds hooger gezegd, is de gemeente waar de schade zich voordeed, wettelijk verondersteld in fout te zijn en is het aan haar te bewijzen dat zij in werkelijkheid geene schuld draagt in het voorvallene. Welke bewijzen zal de gemeente dan hebben te leveren om van deze principieele verantwoordelijkheid te worden ontslagen? Artikel 5 van Titel IV van het Dekreet geeft hierop uitdrukkelijk antwoord. De gemeente zal van hare verantwoordelijkheid worden ontslagen, wanneer zij het bewijs zal hebben geleverd dat de samenscholing gevormd werd door burgers die haar grondgebied niet bewoonden en dat zijzelf alle gewenschte maatregelen heeft genomen om de schade te voorkomen en de daders op te sporen. De gemeente zal aan de twee voorwaarden moeten voldoen, i.a.w om ontslagen te worden zal zij het bewijs der twee feiten moeten indienen; het bewijs van een der twee alleen is onvoldoende om de gemeente aan hare verantwoordelijkheid te doen ontsnappen. (Antwerpen, 19 Januari 1934, R.W. 34, 442; Luik, 23 Maart 1923, P. P. 24, 605 Somm.; Bergen, 31 Juli 1913, J. T. 13, 1159; Charleroi, 5 Juni 1890, J. T. 90, 1368; Brussel, 5 Januari 1889, P. 89, II. 148; Williquet, loc. cit., nr 1350; Brandts, loc. cit., nr 297; Pand. Belges, V^o Pillage, nr 52; Giron, loc. cit., bladz. 316.)

De gemeente moet eerst en vooral het bewijs inbrengen dat geen harer inwoners aan de samenscholing heeft deelgenomen of de schade heeft toegebracht. Met het oog op de toepassing van het Dekreet van Vendemiaire, beschouwt men als inwoners der gemeente niet de burgers die er hunne wettelijke woonplaats hebben, maar deze die op den oogenblik der feiten er werkelijk verblijf houden. Het heeft geen belang of de schade door eenvoudige burgers of door militairen werd veroorzaakt; doch, voor de toepassing dezer wet, worden de soldaten die gehuisvest zijn in eene andere gemeente en tijdelijk voor den duur van hun dienst het garnizoen uitmaken van de stad waar de schade werd verricht, niet beschouwd als inwoners alhier hun verblijf houdend. (Brussel, 11 Januari 1896, P. 96, II. 379; Brussel, 11 Januari 1886, R. A. 87, 131; Antwerpen, 18 Maart 1882, J. T. 82, 340; Valerius, loc. cit., bladz. 283 nr 2; Bernimolin, Inst. Comm. et Prov., T. II, bladz. 437.) Het moet verondersteld worden dat, wanneer in eene gemeente door benren of samenscholingen door middel van

gewelddaden plundering of allerhande schade wordt aangericht, de bende of samenschooling die ze teweegbrachten, gevormd was uit inwoners van de gemeente waar de bewuste feiten zich voordeden. Dit vermoeden is niet alleen redelijk omdat het aan de waarschijnlijkheid beantwoordt, maar spruit onmiddellijk uit den geest van de wet en het vermoeden door haar ten laste van de gemeenten geschapen. De gemeente die inroept dat de samenschooling door vreemden werd gevormd, zal het dienvolgens hoeven te bewijzen. Het bewijs inbrengen dat geen enkel harer inwoners aan de rumoerige en gewelddadige samenscholingen heeft deelgenomen, is in feite schier onmogelijk voor de gemeente. Nu kan het gebeuren dat de gemeente er in lukt het bewijs te leveren dat het grootste gedeelte der betoogers en deelnemers aan de samenschooling inwoners waren eener andere gemeente en dat het overige gedeelte onbekend blijft, zooals het dikwijls gebeurt. Het kan ook voorvallen dat het bewezen is dat slechts een gering getal deelnemers aan de samenschooling inwoners waren van de gemeente op wier bodem de schade werd toegebracht. Zal deze gemeente dan toch nog veroordeeld worden tot het vergoeden der schade? Ja. Van den oogenblik af dat inwoners van deze gemeente, hoe gering hun getal ook zij, deelgenomen hebben aan de samenschooling, is de gemeente verantwoordelijk, zelfs indien het vaststond dat zij niet werkdadig aan het plegen van het misdrijf en het veroorzaken der schade zouden hebben medegedaan. Het heeft ter zake geen belang wie eigenlijk de slagen en schade toebracht; het belangrijke is te weten of er inwoners van de gemeente ja dan niet deel maakten van de samenschooling ten gevolge of ter aanleiding waarvan slagen en schade werden veroorzaakt. Wordt er dus door geweld bij samenschooling door vreemden aan de gemeente schade aan personen of goederen toegebracht, zal de gemeente waar zulks zich voordoet, verantwoordelijk zijn, zoo enkele harer inwoners aan deze samenschooling deelnamen. (Charleroi, 17 Juli 1923, B. J. 24, 278; Brussel, 4 Mei 1899, P. 99, II. 355; Brussel, 11 Januari 1896, P. 96, II. 379; Brussel, 6 Juni 1893, P. 96, II. 373; Bernimolin, loc. cit., bladz. 438, 441, 442.) Deze opvatting die schier algemeen gevolgd is, is de eenigste die met den tekst van het Dekreet overeen te brengen is.

Zoo nochtans bijzondere omstandigheden zoo-

als hierboven gezegd vastgesteld zijn, zal de gemeente, op wiens grondgebied de schade werd aangebracht, verwezen worden tot het vereffenen van de geheele schadevergoeding? Neen. Ingevolge artikel 3 Titel IV van het Dekreet heeft de rechtbank in dat geval het recht de verantwoordelijkheid naar billijkheid te verdeelen tusschen de gemeente op het grondgebied waarvan de wandaden zich voordeden en de gemeenten waarvan een deel der deelnemers aan de samenschooling herkomstig waren. Hoe zal de rechtbank de verantwoordelijkheid deelen en op grond van welke gegevens? Geen enkele wettekst legt de rechtbank op, de verantwoordelijkheid bij gelijke deelen te verdeelen en het Dekreet verbiedt niet, rekening te houden met de maat van de schuld; er bestaat nochtans geen vaste regel om de ventilatie te doen. Alhoewel er eene neiging waar te nemen is om de verantwoordelijkheid te deelen naarmate het getal deelnemers die inwoners waren van de verschillende er in betrokken gemeenten, zal de rechtbank in de ventilatie rekening mogen houden met allerhande omstandigheden, niet alleen met bewezen feiten, zooals het getal betoogers of woelmakers afkomstig van andere gemeenten, wie de leiding der wanordelijkheden heeft waargenomen, welke woelmakers op de meest brutale en ergerlijke wijze zijn opgetreden, wie de uitlokkers van de rumoerige samenschooling en hare uitspattingen zijn geweest, maar ook met vermoedens die op de deelneming wijzen van bepaalde personen of inwoners van bepaalde gemeenten, zooals den weg door den optocht gevolgd, de plaats waar de schade werd aangericht, b.v. op de grens of naast de grens van eene aanpalende gemeente, enz. (Valerius, loc. cit., bladz. 286, nr 3; Nouvelles, loc. cit., nrs 1131 en 1133; Bergen, 31 Juli 1913, J. T. 1913, 1159; Brussel, 4 Mei 1899, P. 99, II. 355; Brussel, 6 Juni 1893, P. 96, II. 373.)

De gemeente moet tevens bewijzen dat zij al de noodige maatregelen heeft getroffen om de schade te beletten. Men heeft zich afgevraagd of de scheiding van machten gehuldigd als beginsel door de Grondwet van 1831, zich niet verzet tegen dit onderzoek door de rechterlijke macht en men stelde zich de vraag of de rechtbanken wel bevoegd waren om de doelmatigheid te onderzoeken der maatregelen getroffen door de bestuurlijke macht. In principie, en dit lijdt geen twijfel, hebben de rechtbanken zulke bevoegdheid zeker niet. Maar er dient in acht

genomen dat krachtens het Dekreet zelf de gemeente verondersteld is in fout te zijn en dat het zij is die, ingevolge dit wettelijk vermoeden en om aan dit vermoeden te ontsnappen, aan de rechtbank voorstelt de doelmatigheid harer voorzorgen en maatregelen te onderzoeken. Wanneer de rechtbank dan op dit voorstel ingaat, kan er geen spraak zijn van eene krenking der bestuurlijke macht van de gemeente. (Giron, Dict. Dr. Adm., V° Responsabilité des Communes, bladz. 315-316; Pandectes Belges, V° Pillage, nr 62.)

Hoe zal de gemeente nu zulks kunnen bewijzen? De rechtspraak toont zich uiterst streng tegenover de gemeenten in het beoordeelen hunner maatregelen en voorzorgen. Er dient nadruk op gelegd dat de gemeente eerst en vooral al het noodige moet hebben gedaan om de schade te beletten; het volstaat niet dat zij onmiddellijk maatregelen zou hebben getroffen om een einde te stellen aan eene samscholing of om ze uiteen te drijven. Maar, bovendien, volgens eene algemeene rechtspraak die den geest van het Dekreet en de solidariteitsgedachte die aan zijn grond ligt, wel weergeeft, kan de gemeente slechts van hare verantwoordelijkheid worden ontslagen indien zij, naast het bewijs van het feit dat de burgemeester de noodige maatregelen door de omstandigheden vereischt heeft getroffen, het bewijs levert dat hare inwoners tijdig tusschengekomen zijn om de wanordelijkheden te beletten. Wanneer artikel 5 van het Dekreet van de gemeente spreekt, bedoelt het niet alleen de gemeentelijke overheid, maar ook de inwoners zelf. De gemeente kan dan ook van hare verantwoordelijkheid niet worden ontslagen, zoo hare inwoners uit eigen beweging niet zijn opgetreden om de wanorde te beletten en de openbare veiligheid te verzekeren. (Antwerpen, 23 Februari 1928, P. P. 28, 28; Hoei, 7 Februari 1919, R. A. 19, 311; Charleroi, 5 Juni 1890, J. T. 90, 1368; Brussel, 5 Januari 1889, P. 89, II. 148.) Zeer logisch komt de jongere na-oorlogsche rechtspraak tot het besluit dat de gemeente als dusdanig slechts aan hare verantwoordelijkheid kan ontsnappen, wanneer de agglomeratie door de gemeente gevormd, vernield zou zijn geweest derwijze de gemeentelijke overheid zou opgehouden hebben te bestaan en de gemeente haar karakter van maatschappelijke groepeerings zou hebben verloren, b.v. in geval van oorlog of revolutie. (Cass. 9 Oktober 1919, P. 19, I. 220; Luik,

9 April 1919, P. 19, II. 55; Luik, 23 Maart 1923, Jur. Luik 23, 235.) Talrijke gevallen die betrekking hadden op feiten gebeurd tijdens de Duitsche bezetting en bij de bevrijding van het Belgisch grondgebied, werden na den wereldoorlog voor onze rechtbanken gebracht en eensgezind hebben deze geoordeeld dat er eene werkelijke desorganisatie, eene feitelijke ontwijking van de gemeentelijke organen moet voorhanden zijn opdat er spraak zou kunnen zijn van ontslaging van verantwoordelijkheid in den hoofde van de gemeenten. Vele gemeenten hadden tegen de toepassing van het Dekreet van Vendemiaire op de voorvallen in kwestie ingeroepen, dat de Duitsche bezetting de desorganisatie der gemeente-organen had teweeggebracht en dat, gezien men aldus voor een geval van heirkraft stond, daar het hun onmogelijk was geweest op te treden, de gemeenten niet aansprakelijk konden worden gesteld voor feiten gebeurd gedurende deze periode. Eensgezind, onder de leiding van het Hof van Beroep te Luik, dat in tegenwoordige kwestie een groote rol heeft gespeeld, hebben de rechtbanken verklaard dat de vreemde bezetting, noch de bevrijding van het grondgebied per se eene desorganisatie der gemeente-organen had teweeggebracht, dat deze dienvolgens niet mocht worden vermoed en dat de gemeenten, indien zij haar inriepen, deze desorganisatie in ieder geval in het bijzonder dienden te bewijzen. In veel gevallen is het dan ook uitgewezen geweest dat er tijdens deze perioden geene eigenlijke desorganisatie was geweest, dat indien men weliswaar zeer dikwijls had gestaan voor eene leemte in het eene of andere orgaan van het gemeentebestuur, de gemeentebesturen doorgaans niet ontwijkt werden zoodat, de voor de ontslaging van verantwoordelijkheid vereischte desorganisatie niet voorhanden zijnde, de beschikkingen van het Dekreet van Vendemiaire op veel gevallen werden toegepast. (Cass. 9 Maart 1922, P. 22, I. 190; Luik, 23 Mei 1934, P. 34, II. 150; Luik, 6 April 1933, P. 33, II. 148; Luik, 27 Mei 1930, P. 31, II. 57; Charleroi, 17 Juni 1923, B. J. 24, 278; Verviers, 25 Juli 1917, P. 19, III. 274.)

Kan de verantwoordelijkheid der gemeente niet verminderd of verzacht worden door het feit dat de schade is uitgelokt geweest door den benadeelde zelf, wanneer de samscholing tot wanordelijkheden is overgegaan ten gevolge van uitdaging of aanhitsing vanwege dengene

die de schade heeft geleden? Wanneer men de algemeene principen in zake verantwoordelijkheid nagaat, moet men ongetwijfeld zeggen ja en het is bij toepassing van deze algemeene beginselen dat zekere rechtsleer en zekere rechtspraak van gedacht zijn dat uitdaging en uitlokking vanwege den benadeelde gebeurlijk tot vermindering van verantwoordelijkheid kunnen leiden. (Valerius, loc. cit., bladz. 291; Williquet, loc. cit., nr 1350bis; Nouvelles, loc. cit., nr 1132; Nijvel, 14 Mei 1890, P. 90, III. 261; Brugge, 4 Februari 1890, B. J. 90, 1022.) Maar wij staan hier voor eene uitzonderlijke wetgeving die met de algemeene beginselen van het recht niets gemeens heeft en bovendien voor artikel 5 van het Dekreet, dat slechts twee nauwbeaalde redenen van ontlasting van verantwoordelijkheid voorziet, zoodat men moet besluiten dat, buiten de twee redenen hierboven reeds onderzocht, er geene andere redenen van ontlasting mogen worden in aanmerking genomen. Het grootste gedeelte der rechtspraak is dienvolgens van meening — en dit schijnt ons het juiste standpunt — dat noch onvoorzichtigheid, noch uitlokking, noch uitdaging vanwege de benadeelde partij de verantwoordelijkheid der gemeenten kunnen verminderen. (Kortrijk, 26 Februari 1932, J. T. 32, 453; Brussel, 29 November 1930, P. 31, II. 59; Brussel, 28 Mei 1902, P. 02, II. 348; Brussel, 26 April 1901,

P. 01, III. 342; Rechtb. Brussel, 25 Juni 1888, J. T. 88, 1098; Brussel, 14 Juni 1895, P. 95, II. 397; Beltjens, Dr. Civ., art. 1384 (nr 233; Pandectes Belges, V^o Pillage, nr 69.) Uit dit al, komt men tot de vaststelling dat de rechtspraak en de rechtsleer eene algemeene neiging vertoonen zich te houden aan eene zeer strenge interpretatie van het Dekreet van 19 Vendémiaire Jaar IV en dat het voor de gemeenten zeer moeilijk is aan deze uitzonderlijke verantwoordelijkheid te ontkomen, eens dat de voorwaarden ervan voorhanden zijn.

Er moet er verder op gewezen worden dat de rechtbanken van eersten aanleg alleen bevoegd zijn om kennis te nemen van vorderingen tegen de gemeenten ingespannen op grond van het Dekreet. Zelfs wanneer de waarde van den eisch 1000 frank niet overtreft, is de burgerlijke rechtbank nog alleen bevoegd. (Cass. 24 Juni 1915, P. 15-16, I. 367; Luik, 6 November 1931, P. 32, II. 62; Brussel, 10 December 1913, R. A. 14, 475; Luik, 15 Januari 1901, P. 01, II. 203; Pandectes Belges, loc. cit., nr 146; Nouvelles, loc. cit., nr 1134; Bormans, T. I, nr 250.) Het is krachtens artikel 3 Titel IV van het Dekreet eene bevoegdheid aan de burgerlijke rechtbank ingevolge eene bijzondere wet toegekend, waarop de algemeene wet op de bevoegdheid geen inbreuk heeft gemaakt.

A. SMETS,
Advokaat te Leuven.

RECHTSPRAAK

180

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 23 Januari 1939.

Voorzitter : M. Hodüm.

Verslaggever : M. Wouters.

O. M. : M. Sartini van den Kerckhove.

STRAFVORDERING. — NEERLEGGING VAN NOTA NA SLUITEN DER DEBATTEN. — SCHENDING DER RECHTEN VAN DE VERDEDIGING. — VERBREKING.

Wanneer na het sluiten der debatten in een strafzaak, behandeld voor het Hof van Beroep, door een der partijen een nota wordt neergelegd waarin de bewijsmiddelen tot staving van de betichting worden besproken en deze nota werd ingeschreven in den inventaris van den bundel zonder dat het bewezen is dat dit stuk aan de tegenpartij werd medegedeeld, werden de rechten van de verdediging geschonden en bestaat er aanleiding tot het verbreken van het arrest. De verbreking der beslissing op de publieke vordering heeft voor gevolg de verbreking der beslissing op de burgerlijke vordering.

Cocriamont t/ Van Hoorenbeeck.

Gehoord Raadsheer Wouters in zijn verslag, en op de conclusiën van den heer Sartini van den Kerckhove, Eersten Advocaat Generaal;

Gelet op het bestreden arrest den 13 Juli 1938 door het Hof van Beroep te Brussel gewezen;

Overwegende dat de voorzieningen hetzelfde arrest bestrijden, dat ze derhalve dienen samengevoegd;

I. *Op de voorziening van Cocriamont :*

Wat de publieke vordering betreft :

Omtrent het eerste middel tot verbreking : schending van art. 153, 190, 210 (dit art. gewijzigd door het K. B. van 24 Maart 1934, 47 en 211 van het Wetboek van Strafvordering, en 144 der wet van 18 Juni 1869 op de rechterlijke inrichting, doordat na dat de debatten gesloten werden en de zaak in beraad werd gehouden, een nieuw stuk bij den bundel werd gevoegd, stuk n° 48, dat nota's en bewijsmiddelen bevatte tot staving der ten laste van eischer in verbreking gelegde betichting, zon-

der dat deze in de gelegenheid werd gesteld op de hierin aangevoerde beschuldigingen te antwoorden :

Overwegende dat, nadat de zaak na het sluiten der debatten op 27 Juni 1938 in beraad werd gehouden, en dat ze op 13 Juli werd verschoven voor uitspraak, de raadsman van Van Hoorenbeeck, eischer in verbreking op 2 Juli, aan den Voorzitter van het Hof van Beroep een nota liet geworden die de conclusiën aanvulde nopens rechtspunten; dat dit stuk in den inventaris van den bundel werd ingeschreven tusschen de zitting-bladen van 27 Juni en van 13 Juli;

Overwegende dat niets bewijst dat dit stuk, alzoo bij den bundel gevoegd en aan het Hof voorgelegd na het sluiten der debatten, aan eischer in verbreking zou zijn medegedeeld, of dat deze in de gelegenheid zou gesteld geweest zijn er kennis van te nemen;

Overwegende dat de rechten der verdediging aldus niet werden in acht genomen;

II. Op de voorziening van Van Hoorenbeeck :

Wat de publieke vordering betreft :

Omtrent het middel van ambtswege : schending van de rechten der verdediging doordat eischer, beklaagde in de zaak, geen kennis werd gegeven van een stuk dat bij den bundel werd gevoegd na het sluiten der debatten :

Overwegende dat zooals hierboven werd gezegd, nadat de zaak den 27 Juni 1938 in beraad werd gehouden en op 13 Juli werd verschoven voor uitspraak, de raadsman van Cocriamont, verweerder in verbreking, op 4 Juli, aan den Voorzitter van het Hof van Beroep, een nota liet geworden als antwoord op de bewijsgronden die, volgens hem, door zijn tegenstrever zouden zijn opgeworpen en waarin hij de verantwoordelijkheid voor de aanrijding, grond der vervolgingen, terug ter sprake brengt;

Overwegende dat dit stuk in den inventaris van den bundel werd ingeschreven tusschen de zitting-bladen van 27 Juni en van 13 Juli en dat niets bewijst dat dit stuk, alzoo bij den bundel gevoegd en aan het Hof voorgelegd na het sluiten der debatten, aan eischer in verbreking zou zijn medegedeeld, of dat deze in de gelegenheid zou zijn gesteld er kennis van te nemen;

Overwegende dat de rechten der verdediging aldus niet in acht werden genomen;

III. Op de voorzieningen der twee eischers :

Wat de burgerlijke vorderingen betreft :

Overwegende dat de verbreking der beslissing op de publieke vorderingen de verbreking met haar sleept der beslissing op de burgerlijke vorderingen;

Om deze redenen,

Voegt de voorzieningen samen, verbreekt bestreden arrest;

Zegt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers van het Hof van Beroep te Brussel en dat melding er van zal gedaan worden in den rand der vernietigde beslissing;

Veroordeelt de burgerlijke partijen tot de kosten ieder tot het deel dat hun betreft;

Verwijst de zaak naar het Hof van Beroep te Luik.

181

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 2 Februari 1939.

Voorzitter : M. Soenens.
O. M. : M. L. Cornil.

GEBRUIK DER TALEN IN GERECHTSZAKEN. — VOORZIENING IN VERBREKING. — TAAL-GEBRUIK DOOR ADVOKATEN BIJ HET HOF VAN CASSATIE BENOEMD VOOR 1 JANUARI 1934. — AKTE VAN BETEEKENING IN DE FRANSCH TAAI. — NIETIGHEID. — NIET ONTVANKELIJKHEID DER VOORZIENING.

Een verzoekschrift tot verbreking tegen een Nederlandsch vonnis mag ingevolge art. 65 der wet van 15 Juni 1935 gedurende een periode gaande tot 15 September 1945 in het Fransch opgesteld worden door een advocaat bij het Hof van Verbreking benoemd vóór 1 Januari 1934.

Wanneer dit verzoekschrift beteekend wordt in een gemeente behoorende tot het Vlaamsch taalgebied dient de akte van beteekening in het Nederlandsch gesteld te zijn.

Deze maatregel is voorgeschreven op straf van nietigheid. De nietigheid van de procedure van beteekening heeft de niet-ontvankelijkheid der voorziening voor gevolg.

Zellien t/ Belgische Staat.

Gehoord Raadsheer Soenens, in zijn verslag, en op de conclusiën van den heer Léon Cornil, advocaat generaal;

Gezien het bestreden vonnis, op 21 April 1937, door de Rechtbank van eersten aanleg te Antwerpen geveld;

Omtrent het middel tot niet ontvankelijkheid :

Overwegende dat de zaak voor de Rechtbank van eersten aanleg te Antwerpen, op 3 December 1936 werd ingesteld, en dat het bestreden vonnis in de Nederlandsche taal is opgesteld;

Dat, dienvolgens, naar luid van art. 27 der wet van 15 Juni 1935, betreffende het gebruik der talen in geerchtszaken, de rechtspleging voor het Hof van Verbreking in de Nederlandsche taal moet gevoerd worden;

Overwegende dat, gebruik makende van het vermogen hem bij art. 65 derzelfde wet toegekend, de advocaat bij het Hof van Verbreking die zijn dienst leende aan den eischer, het voorzieningleidend verzoekschrift in het Fransch heeft opgesteld;

Overwegende dat dit verzoekschrift beteekend werd aan verweerder, vertegenwoordigd, door 1o) den Minister van Geldwezen; 2o) den Bestuurder der Registratie en der Domeinen te Antwerpen; 3o) den Ontvanger van het zegel te Antwerpen;

Overwegende dat de explooten van beteekening uitsluitelijk in het Fransch zijn opgesteld; dat, bij de afschriften van het te Antwerpen beteekend

exploot, gevoegd was een stuk betiteld «vertaling in het Nederlandsch», en door den deurwaarder bewaarheid als gelijkvormige vertaling van het exploit;

Overwegende dat uit het stuk vloeit dat de deurwaarder aan verweerder niet een exploit in Nederlandsche taal heeft beteekend;

Overwegende dat, het exploit van beteekening van het voorzieningninleidend verzoekschrift, luidens art. 27 en 40 der wet van 15 Juni 1935, nietig zijnde, de voorziening niet ontvankelijk is;

Om deze redenen,

Verwerpt de voorziening; veroordeelt aanlegger tot de kosten en tot de vergoeding van 150 frank jegens den verweerder.

NOTA. — Op denzelfden dag werd door dezelfde kamer een gelijkaardig arrest geveld in zake: Consoorten Heyvaert en Villey t/ Quisquam.

182

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 2 Februari 1939.

Voorzitter: M. Soenens.

Verslaggever: M. Istas.

O. M.: M. L. Cornil.

TAALGEBRUIK IN GERECHTSZAKEN. — VOORZIENING IN VERBREKING. — TAALGEBRUIK DOOR ADVOKATEN BIJ HET HOF VAN CASSATIE BENOEMD VOOR 1 JANUARI 1934. — BETEKENING IN VLAAMSCH GEMEENTE. — GEBRUIK DER NEDERLANDSCHE TAAL OP STRAF VAN NIETIGHEID.

Een verzoekschrift tot verbreking tegen een Nederlandsch vonnis mag ingevolge art. 65 der wet van 15 Juni 1935 gedurende een periode gaande tot 15 September 1945 in het Fransch opgesteld worden door een advocaat bij het Hof van Verbreking benoemd vóór 1 Januari 1934.

Wanneer dit verzoekschrift beteekend wordt in een gemeente behorende tot het Vlaamsche taalgebied is het niet voldoende dat de akte van beteekening in het Nederlandsch zou opgesteld zijn; het is tevens vereischt dat bij toepassing van art. 38 lid 2 der wet van 15 Juni 1935 een Nederlandsche vertaling van het verzoekschrift beteekend worde.

Deze maatregel is voorgeschreven op straf van nietigheid. De nietigheid van de proceduur van beteekening heeft de niet-ontvankelijkheid der voorziening voor gevolg.

Mij van Spoorwegen t/ Van Driessche.

Gehoord Raadsheer Istas in zijn verslag, en op de conclusiën van den heer Léon Cornil, Advocaat Generaal;

Gelet op het bestreden vonnis door de Koophandelsrechtbank te Sint Niklaas-Waas den 18 December 1937 geveld;

Omtrent het door verweerder tot verbreking opgeworpen middel van niet ontvankelijkheid der voorziening, luidende: Indien het verzoekschrift tot cassatie van aangeklaagd vonnis in 't Nederlandsch

uitgesproken, regelmatig, krachtens art. 65 der wet van 15 Juni 1935 op het gebruik der talen, in gerechtszaken, in 't Fransch werd opgesteld door eenen advocaat bij het Hof van Cassatie vóór 1 Januari 1934 benoemd, dit verzoekschrift niettemin, met ter zijde stelling van art. 38, lid 2 van bovenvermelde wet, zonder toegevoegde Nederlandsche vertaling beteekend werd in een Vlaamsche gemeente die niet behoort tot de Brusselsche agglomeratie dat, de toevoeging van zulke vertaling door de wet op straf van nietigheid voorgeschreven is;

Overwegende dat de voorziening tot verbreking, waarvan, in burgerlijke zaken, de vormen door de wet van 25 Februari 1935 zijn voorgeschreven, een akte van rechtspleging daarstelt;

Overwegende dat art. 38, lid 2, der wet van 15 Juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, bepaalt dat: «aan elke in het Fransch gestelde akte van rechtspleging en aan elk in dezelfde taal gesteld vonnis of arrest waarvan de beteekening moet gedaan worden in eene Vlaamsche gemeente, die niet behoort tot de Brusselsche agglomeratie, een Nederlandsche vertaling zal toegevoegd worden;»

Overwegende dat het verzoekschrift tot verbreking in de Fransche taal opgesteld, bij exploit in 't Nederlandsch opgemaakt, te Lokeren, Vlaamsche gemeente alwaar de verweerder gehuisvest was, werd beteekend; maar dat het niet blijkt dat er een Nederlandsche vertaling van dit verzoekschrift toegevoegd was; Dat niets aantoonst dat, voor de rechtspleging, de verweerder aan wien de beteekening moest gedaan worden, — krachtens de afwijking in lid 5 van voornoemd art. 38 bedongen, de taal zou gekozen of aanvaard hebben, in dewelke het verzoekschrift tot verbreking gesteld werd;

Overwegende dat het beginsel in art. 38, lid. 2, opgenomen, een algemeene draagwijdte heeft, wat betreft de daarin beoogde akten van rechtspleging, vonnissen en arresten; dat het noch onderscheiding noch beperking duldt; dat zijn toepassing op het bijzonder geval door art. 65 van bovengemelde wet beschouwd, noch op de bewoordingen noch op den geest van deze laatste bepaling afstuit;

Overwegende dat niets toelaat te zeggen dat het aanvullend verslag aan de Kamer voormeld art. 65 verkeerd zou hebben uitgelegd doordat het bevestigt dat de advocaten, die, van het vermogen er in verleend gebruik maken, verplicht zijn aan de door hun in 't Fransch opgesteld verzoekschriften tot cassatie, en memories, een Vlaamsche vertaling te voegen, wanneer deze akten van rechtspleging in het Vlaamsche gedeelte van het land te beteekenen zijn;

Overwegende dat, luidens art. 40, lid 1 van hooger vermelde wet, de regel van art. 38, lid 2 derzelfde wet op straf van nietigheid voorgeschreven is, en dat die nietigheid zelfs van ambtswege moet uitgesproken worden;

Dat daaruit volgt dat de voorziening niet ontvankelijk is;

Om deze redenen,

Verwerpt de voorziening en veroordeelt eischeres tot de kosten, en tot de vergoeding van 150 frank jegens den verweerder.

183

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

3e tijdelijke Kamer. — 20 Januari 1939.

Voorzitter : M. Van Dyck.

Raadsheeren : MM. Van der Donckt en Loppens.

O.M. : Baron van den Branden de Reeth.

Pleiters : Mrs. L. Van Cromphout en J. Rabau.

DOORHALING OP DE ROL TEN VERZOEKE DER PLEITBEZORGERS. — INWILLIGING VAN DEN EISCH BIJ VERGISSING. — GEZAG VAN HET GEWIJSDE.

De schrapping eener zaak van de rol der rechtbank, wanneer deze schrapping gebeurt op verzoek van de pleitbezorgers der beide partijen, kan niet beschouwd worden als een eenvoudige maatregel van innerlijke politie welke het verval van de rechtspleging niet zou meebrengen, wanneer het blijkt dat het inzicht van een der partijen niet enkel was aan het geding te verzaken, doch tevens een nieuwe vordering in te leiden.

Wanneer een der partijen, veroordeeld tot de betaling van een onderstandsgeld in een geding tot scheiding van tafel en bed, zich vergist over het bedrag dat zij verschuldigd is en verkeerdelijk meent dat de veroordeeling tegen haar uitgesproken voortloopt na het verval van het geding, heeft deze vergissing geenszins voor gevolg een toetreden tot den eisch van de tegenpartij en is zij niet van aard het beroep te beperken zelfs wanneer beroeper in zijn besluiten van eersten aanleg en in zijn akte van beroep bij vergissing erkent de som schuldig te zijn en zich omtrent het bedrag ervan akkoord verklaart.

Roels t/ Mathys.

Gezien, in behoorlijken vorm voorgelegd, het bestreden vonnis in dato 5 November 1937, door de Rechtbank van eersten aanleg te Antwerpen verleend ;

Aangezien het beroep regelmatig is in den vorm en zijne ontvankelijkheid niet wordt betwist ;

Aangezien het betwiste vonnis goed en geldig verklaard heeft het beslag onder derden aan de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen beteekend ten verzoeken van beroepene door exploit van deurwaarder Van Wijmeersch in dato 16 Maart 1937, beslag gedaan krachtens een arrest van het Hof van beroep te Brussel, voor het invorderen eener som, groot 10.500 frank, bedrag der achterstellen van een maandelijksch onderhoudspensioen van 300 frank, dat aan beroepene door hoogervermeld arrest werd beteekend ;

Aangezien kwestig pensioen verleend werd in den loop eener rechtspleging in scheiding van tafel en bed destijds tusschen partijen hangend ;

Aangezien het stellig is dat gezegde rechtspleging in den steek werd gelaten bij overleg der partijen, op 27 December 1934 ; dat immers uit het

uittreksel der minuten, neergelegd ter griffie van de Rechtbank van eersten aanleg te Antwerpen blijkt dat op vermelden datum de zaak, ingeschreven sub n° 43.953 van den algemeenen rol (scheiding van tafel en bed Roels tegen zijne echtgenoot) geschrapt werd ten verzoeken der pleitbezorgers van partijen ;

Aangezien beroepene, ten onrechte, beweert dat bewuste doorhaling het aan den gang zijnde geding niet heeft uitgedoofd en dat, vervolgens, beroeper altijd tot het betalen van het onderhoudsgeld gedwongen blijft ; dat de leerstelling en de rechtspraak, welke hij ter staving zijner aanspraken inroept, zonder toepassing zijn in het onderhavig geval ;

Aangezien weliswaar de doorhalingen op de rol, krachtens het keizerlijk decreet van 30 Maart 1808 bevolen, luidens de bewoordingen zelve van dit decreet slechts maatregelen van innerlijke politie zijn die geene uitdooving van rechtsgeding meebrengen ;

Maar aangezien er in casu, geen kwestie is van een politiemaatregel door de rechtbank genomen bij toepassing der voorschriften van artikelen 29 en 69 van hoogervermeld decreet ; dat hier de doorhaling bevolen werd ten verzoeken der pleitbezorgers der beide partijen ; dat het inzicht der partijen was, niet alleen wat de eene betreft het geding in steek te laten en wat de andere betreft die overlating te aanvaarden, maar dat de aangevraagde doorhaling voor oorzaak had het inzicht van beroeper zijne vordering tot scheiding van tafel en bed te laten varen om eene vordering in echtscheiding in te leiden ;

Aangezien de voorloopige maatregelen waartoe een geding in scheiding van tafel en bed kan aanleiding geven alleen gedurende den loop van deze vordering geldig zijn ; dat, ten gevolge der overlating van den eisch bij gemeen overleg der partijen op 27 December 1934, de betaling van het onderhoudsgeld, waartoe beroeper veroordeeld werd vanaf 22 October 1931 slechts moet geschieden vanaf 27 December 1934 ;

Aangezien beroepene zich ten onrechte beroept op eene zoogezegde bewilliging van beroeper afgeleid van de door beroeper, in zijne in eersten aanleg genomen besluiten gedane erkenning, als zou hij (in eersten aanleg genomen besluiten) vanaf 3 April 1936 slechts eene som van 8510 frank hoofdens onderhoudsgeld, schuldig blijven ;

Aangezien eerst en vooral dient opgemerkt dat voormelde besluiten niet in regelmatig vorm aan het Hof worden voorgelegd, en dat, vervolgens, het Hof niet in staat is de ernstigheid van die erkenning te schatten ;

Aangezien bovendien, zelfs indien beroeper zich vergist had over den omvang zijner verbintenissen en indien hij meende dat de veroordeeling tegen hem uitgesproken gedurende het geding in scheiding van tafel en bed moest voortgaan met zijne uitwerksels te hebben na de overlating zijner vordering in echtscheiding, dan nog zou dusdanige vergissing geen bewuste inwilliging — zelfs geen stilzwijgende — medebrengen ; dat dergelijke in-

williging slechts kan worden afgeleid van een on-dubbelzinnige erkenning, die geen twijfel laat bestaan aangaande den wil van beroeper; dat dusdanige wil niet met zekerheid kan afgeleid worden van de feitelijke elementen door beroepster aangevoerd;

Aangezien het stelsel van beroeper, die met volle recht tot 27 December 1934 de gevolgen van de door hem opgelopen veroordeeling wil beperken, geene nieuwe eisch uitmaakt, zooals ten onrechte beroepene het beweert; dat, immers beroeper geen enkelen eisch heeft ingediend, noch eene veroordeeling tegen beroepene heeft gevraagd, en dat hij zich bepaalt tot het inbrengen van de verweermiddelen tegen de vraag van beroepene in geldigheidsverklaring van het beslag; dat geen enkele wetsbepaling verbiedt van in hooger beroep een nieuw middel in te roepen dat moet dienen als verweer tegen den hoofdeisch;

Aangezien, in dezelfde gedachten-orde, beroepene zich te vergeefs beroept op zekere melding van de beroepsakte waarbij beroeper zou verklaard hebben dat partijen akkoord gingen om te erkennen dat de schuld van beroeper, ten tijde van het beslag onder derden, slechts het bedrag van 8510 frank bereikte;

Aangezien de werkelijkheid van dergelijk akkoord — dat overigens betwist wordt — niet vastgesteld wordt; dat, overigens, eene vergissing van beroeper hetzij in het berekenen der sommen, waarvan hij zich schuldig meende, hetzij over den omvang zijner verbintenis, niet van aard is de gevolgen van zijn beroep te beperken, wanneer er geene genoegzame bewezen inwilliging bestaat vanwege den beroeper, in een gedeelte van het vonnis waarop beroep;

Aangezien anderzijds beroeper, op zijne beurt, te vergeefs zich beroept op eene verklaring van beroepene, en door deze op 18 September 1932 onder teekend, en waarbij laatstgenoemde erkent dat een onderhoudspensioen haar niet meer van noode is;

Aangezien beroeper die zoogezegde verzaking reeds vóór den eersten rechter te Antwerpen vooruit gebracht heeft en ook vóór het Hof van Beroep te Brussel, gelast met over de voorloopige maatregelen te beslissen; dat op 21 April 1934 werd beslist bij arrest van het Hof, dat het vonnis in dato 2 Februari 1933 van de rechtbank van Antwerpen bekrachtigde, « dat deze verklaring zoo in feite als in rechte van alle waarde is ontbloot »; dat aldus het gezag van het gewijsde belet dat er acht gegeven worde aan die zoogezegde verzaking;

Aangezien vóór den eersten rechter beroeper een tegeneisch heeft ingediend, strekkende tot het hooren veroordeelen van beroepene tot de terugbetaling aan beroeper van eene som van 5460 fr., zijnde het bedrag van eene persoonlijke schuld van beroepene tot hare ontlasting der beroeper aan zekere dame Praet betaald;

Aangezien de eerste rechter dien tegeneisch verworpen heeft om reden dat de rechterlijke schuldvergelijking niet mag ingeroepen worden in zaken van onderhoudsschuld;

Aangezien eene vraag, strekkend tot hetzelfde

doel, het is te zeggen tot de veroordeeling der geïntimeerde tot de terugbetaling van bewuste som van 5460 frank werd ingediend door beroeper vóór de rechtbank van eersten aanleg te Brussel op een datum dien het Hof door het voorleggen der rechtsplegingstukken niet kan bepalen;

Aangezien die vraag bij vonnis van voormelde rechtbank in dato 23 Mei 1938 werd afgewezen;

Aangezien noch de Rechtbank van eersten aanleg te Antwerpen, noch de Rechtbank van eersten aanleg te Brussel zich schijnen bekommerd te hebben met de regelen aangaande de aanhangigheid of aangaande het gezag van het gewijsde; dat tengevolge van het wegblijven der tijdens de verhandelingen voorgelegde proceduurstukken, het Hof niet in staat is uit te maken aan welk der beide rechters het geding eerst werd opgedragen;

Aangezien, anderzijds, geïntimeerde beweert, zonder daarin door beroeper te worden tegengesproken, dat het vonnis van 23 Mei 1938, welk de vraag van den huidige beroeper afwijst, beteekend is geworden op 17 Juni 1938, en bij ontstentenis van elk verhaalmiddel, bewust vonnis aldus kracht van gewijsde zou bezitten;

Aangezien, in die omstandigheid, het Hof niet meer dient over dien tegeneisch te beslissen;

Aangezien niet wordt betwist en overigens wordt bekend door geïntimeerde, namelijk in het beteeke-ningsexploot van het bevel van kortgeding d.d. 27 October 1931 door deurwaarder Maes in stand-plaats te Antwerpen ten verzoeken van geïntimeerde beteekend, dat beroeper betaald heeft op het geheel bedrag van het onderhoudspensioen, waartoe hij werd verwezen eene som van 7500 frank;

Aangezien beroeper verplicht is tot het betalen van een maandelijksch onderhoudspensioen van 300 frank vanaf 22 October 1931 tot 27 December 1934, tenzij 38 maanden of 11.400 frank; dat hij dus alleen tegenover geïntimeerde schuldig blijft eene som van fr. 11.400 — 7500 = 3900 frank;

Aangezien, daar het beslag onder derden door geïntimeerde gedaan geldig is tot het beloop van laatstvermelde som, de vraag tot schadevergoeding van beroeper hoofdens vermetel en tergend beslag van grond ontbloot is;

Om deze redenen:

Het Hof, gelet op artikel 24 van de Wet van 15 Juni 1935, alle verdere of bredere besluiten verwerpende, beslissende op tegenspraak, hervomt het vonnis a quo, verklaart goed en geldig slechts tot het beloop van 3900 fr. het beslag onder derden gedaan op 16 Maart 1937; wijst den tegeneisch af.

Vlaamsche Juristen

Abonneert U op het

**RECHTSKUNDIG
WEEKBLAD !!!**

184

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

2e Kamer. — 8 Februari 1939.

Voorzitter : M. Moreels.

Rechters : MM. Janssens en Swennen.

O. M. : M. Van Hille.

Pl. : Mr Misselyn.

ECHTSCHIEDING. — INTERNATIONAAL PRIVAAT-RECHT. — VERWIJZING.

In zake echtscheiding moet men de persoonlijke wet der partijen volgen in zooverre deze wetgeving redenen van echtscheiding kent, bestaande in de Belgische wetgeving. Wanneer de vreemde wetgeving naar de plaatselijke wet verzendt moet nochtans de Belgische rechter de vreemde persoonlijke wetgeving toepassen. De verwijzing is tegenstrijdig met het principe van souvereiniteit van ons land en met onze wetgeving over het internationaal privaatrecht.

Ledeberg t/ Pressel.

Aangezien de rechtspleging regelmatig is;

Aangezien verweerster alhoewel behoorlijk gedagvaard niet verschijnt noch een gemachtigde voor haar;

Overwegende dat de vordering strekt tot de echtscheiding te hooren toestaan ten laste van verweerster, op grond van kwaadwillige verlating en beledigingen van ergen aard;

Overwegende dat aanlegger geboren te Krakau (Polen), op 16 Februari 1888, van Amerikaansche nationaliteit is ingevolge de naturalisatie hem verleend op 9 Maart 1920; dat hij op 7 Augustus 1928 in het huwelijk getreden is te New-York met huidige verweerster, die van Belgische nationaliteit was en deze nationaliteit behouden heeft zooals blijkt uit eene schriftelijke mededeeling van den Belgischen gezant te New-York, door aanlegger voorgebracht;

Overwegende dat de partijen blijken verbleven te hebben in den staat van New-York tot het jaar 1933 of 1934, dat in elk geval uit de voorgelegde stukken blijkt dat aanlegger sinds 15 Mei 1934 is ingeschreven op de bevolkingsregisters van de gemeente Borgerhout en verweerster sinds 30 Mei 1933 op de bevolkingsregisters van de gemeente Elsene;

Overwegende dat in deze omstandigheden het Openbaar Ministerie vordert dat de eisch onontvankelijk verklaard worde, vermits vaststaat dat de ingeroepen feiten geen rechtsgrond tot echtscheiding vormen volgens de Amerikaansche Wet en meer bepaald volgens de wetgeving van den Staat van New-York;

Overwegende dat aanlegger integendeel aanvoert dat zijne nationale wet verwijst naar de wet van het domicilie wat betreft de gronden tot echtscheiding en dat, vermits hij zijne woonst in België gevestigd heeft, hij toepassing van de Belgische wet mag eischen;

Overwegende dat derhalve dient onderzocht of de Belgische ofwel de Amerikaansche wet toepasselijk is;

Overwegende dat volgens de regelen van ons privaaf internationaal recht, de wetten betreffende den staat en de bekwaamheid van de personen den vreemdeling in België volgen; dat alhoewel niet uitdrukkelijk door de wetgever vermeld, deze regel impliciet begrepen is in artikel 5, alinea 3, van ons burgerlijk wetboek welk zegt dat de wetten betreffende den staat en de bekwaamheid van de personen gelden voor de Belgen, ook wanneer zij in het buitenland verblijven. Dat nochtans vreemde wetten in België niet mogen toegepast worden indien zij met de Belgische openbare orde strijdig zijn;

Overwegende dat hieruit blijkt dat eene vordering tot echtscheiding ten verzoeken van vreemdelingen voor de Belgische rechtbanken slechts ontvankelijk is indien hunne nationale wet de echtscheiding kent en de gronden waarop de vordering gesteund is eene wettelijke rede tot echtscheiding vormen zoowel voor de Belgische als voor de vreemde wet; dat inderdaad het met de Belgische openbare orde zou strijdig zijn andere redenen tot echtscheiding te aanvaarden dan deze door den Belgischen Wetgever toegelaten;

Overwegende echter dat om te antwoorden op de bewering van aanlegger, de vraag dient gesteld of, indien de vreemde wet eene bepaling inhoudt verwijzend naar de wet van het domicilie, deze bepaling door den Belgischen rechter moet worden toegepast op den vreemdeling die, in België woonachtig, er eene vordering tot echtscheiding heeft ingeleid;

Overwegende dat het onjuist is te beweren dat de vreemde wetgever « verwijst » naar de Belgische Wet in dien zin dat deze verwijzing als dusdanig bindende kracht zou hebben voor de Belgische rechtbanken dat immers het principe van de souvereiniteit der Staten niet toelaat dat een Staat zijne wetgevende macht tot een vreemden Staat zou uitbreiden;

Dat evenmin kan beweerd worden dat er een overdracht van macht plaats heeft of dat de vreemde wetgever de bevoegdheid ingevolge het Belgische Privaaf internationaal recht, toegekend aan de vreemde wet, terugwijst ten voordeele van de Belgische Wet;

Dat er enkel kan worden vastgesteld dat de vreemde wetgever de toepasselijkheid van zijne burgerlijke wetten buiten de grenzen van den Staat op eene andere wijze regelt dan de Belgische Wetgever, dat namelijk bedoelde wetten voor de onderhoorigen van den Vreemden Staat niet gelden wanneer zij in het buitenland verblijven omdat de vreemde wetgever meer belang hecht aan het domicilie, terwijl de Belgische Wetgever enkel belang hecht aan de Nationaliteit;

Overwegende echter, dat, waar ons privaaf internationaal recht verwijst naar het buitenlandsch recht, enkel het inlandsch recht van den Vreemden Staat bedoeld wordt, doch niet de regelen van privaaf internationaal recht, dat een conflict tusschen de regelen van privaaf internationaal recht noodzakelijk moet beslecht worden ten voordeele van

de principen van ons Belgisch recht. Dat immers elke Staat zijn eigen regelen van privaats internationaal recht bezit en deze moeten verondersteld worden het beste te beantwoorden aan de maatschappelijke behoeften welke elken Staat eigen zijn; dat het bijgevolg geen zin heeft regelen toe te passen van een anderen Staat welke wellicht met het oog op andere maatschappelijke behoeften werden uitgevaardigd;

Overwegende dat de verwijzing naar de wet van het domicilie onbekend is in de Belgische Wetgeving en dat de voorbereidende werken van ons Burgerlijk Wetboek geen aanduidingen bevatten dat dit stelsel door den wetgever gewild werd (Cfr. De Vos «La Théorie du renvoi de législations en droit international privé. Revue de l'institut de droit comparé 1924 blz. 227»). Dat bovendien in feite, het stelsel van de verwijzing dit nadeel biedt dat het indruischt tegen het principe dat, bij de beoordeeling van een betwisting betreffende een bepaalde rechtsverhouding de Rechtbank dient uit te gaan van de regelen die het ontstaan van de rechtsverhouding beheerscht hebben; dat immers, door het aanvaarden van dit stelsel «staat en bewaamheid» aan alle mogelijke wijzigingen onderhevig worden gemaakt door een eenvoudige verandering van woonplaats, dat aldus wetsontduiking wordt vergemakkelijkt;

Overwegende dat bijgevolg niet de wet van het domicilie, doch wel de nationale wet van aanlegger hetzij de Amerikaansche wet, dient toegepast, dat vermits deze wet de echtscheiding niet toelaat op grond van de ingeroepen feiten, de eisch onontvankelijk is;

Om deze redenen,

De rechtbank, rechtdoende bij verstek:

Gehoord den heer van Hille, Substituut van den Procureur des Konings, in zijn eensluidend advies gegeven in openbare zitting. Verklaart de vordering onontvankelijk, wijst aanlegger ervan af, en veroordeelt hem in de kosten des gedings.

185

CORRECTIONEELE RECHTBANK TE GENT

3e Kamer. — 16 November 1938.

Voorzitter : M. K. Reyckler.
Alleen rechtsprekend

AFZETTING. — ART. 508bis STRAFWETBOEK. — NIET TOEPASSELIJK.

Art. 508bis Strwb. is niet van toepassing wanneer de vlader zich, op het oogenblik van het feit, niet in de onmogelijkheid bevond, te betalen.

Saey Desire t/ O. M.

Overwegende dat het blijkt uit het onderzoek ter terechtzitting gedaan, dat Saey op logement was bij klagster, en alle 14 dagen betaalde;

Dat, toen hij zijn opzeg kreeg op de werken waar hij arbeidde, hij onmiddellijk is vertrokken, zonder

de som te betalen die hij verschuldigd was voor de 14 laatste dagen logement;

Dat men hieruit mag afleiden dat, toen hij zich de 14 laatste dagen vóór zijn vertrek logies deed geven, hij niet wist dat hij zijn opzeg zou krijgen, en zich in alle geval niet in de volstrekte onmogelijkheid bevond te betalen;

Dat art. 508 bis van het Strafwetboek (wet van 23 Maart 1936) dus niet toepasselijk is;

Om deze redenen, de Rechtbank, gehoord den heer Vanhoudt, Substituut-Procureur des Konings in zijn eensluidend advies, ontslaat den verdachte van de vervolging zonder kosten.

186

CORRECTIONEELE RECHTBANK TE TURNHOUT

1 December 1938.

Voorzitter : M. Ch. Janssens.

Bijzitters : MM. A. E. van den Hove d'Ertsenryck
en Van Bael.

Pl. : Mrs. Edg. Van Dessel en E. Smolderen.

VERKEER. — HOOFDBAAN. — BEPALING VAN VOORRANG. — OVERSCHRIJDING VAN KRUISPUNT. — ART. 54 WEGWETBOEK.

Wanneer een weggebruiker het kruispunt reeds overschreden heeft en zich op den rechterkant der hoofdbaan bevindt op het oogenblik dat hij in aanraking komt met een ander voertuig, bestaat er geen overtreding van art. 54 van het wetboek.

De voorrang dient bepaald op het oogenblik dat de weggebruiker den hoofdweg komt invrijden.

N. V. Welvaart t/ Jonkers en Jaspers.

Gehoord betichte Jaspers in zijne middelen van verdediging;

Gehoord in zelfde middelen betichte Jonkers en de burgerlijk verantwoordelijke partij, bij monde van Mr E. Van Dessel, te Leuven, volmachtdrager;

Gehoord de burgerlijke partijen in hunnen eisch ontwikkeld voor de burgerlijke partij Jaspers door Mr E. Smolderen, voormeld en voor de burgerlijke partij N. V. Welvaart door voornoemden Mr Van Dessel;

Gehoord het Openbaar Ministerie in zijne verdedigingen;

Aangezien de aangeteekende beroepen regelmatig en tijdig zijn geschied;

Aangezien betichte Jonkers vervolgd werd om, weggebruiker zijnde, en een secundaire weg berijpende, een primairen weg te zijn opgereden wanneer er een andere weggebruiker aankwam;

Aangezien het blijkt uit de onderrichting der zaak gedaan voor den eersten rechter, dat de betichte Jonkers de aansluiting reeds vijftig meters voorbij was, toen de auto van betichte Jaspers, die achteruit reed, op zijn aanhangwagen gebotst is;

Aangezien wegens de rechtspraak van het Verbrekingshof er geen overtreding aan art. 54 van het Koninklijk Besluit van 1 Februari 1934 kan bestaan, wanneer de weggebruiker het kruispunt reeds overschreden heeft en zich op den rechterkant der hoofd-

baan bevindt op het oogenblik dat hij in aanraking komt met een ander voertuig, dat de voorrang van doorgang dient bepaald te worden op het oogenblik dat de weggebruiker de hoofdbaan gaat inrijden; (Zie Verbr. 25 Oct. 1937, Pas. 1936, I, 309; 6 Juli 1937, Pas. 1937, I, 215);

Aangezien derhalve de betichting ten laste van betichte Jonkers gelegd niet bewezen is gebleven; dat derhalve de voor hem als burgerlijk verantwoordelijk opgeroepen partij buiten zaak dient gesteld;

Aangezien de betichting B ten laste van tweeden betichte gelegd bewezen is gebleven en dat de straf daarvoor uitgesproken door den eersten rechter in evenredigheid is met de zwaarwichtigheid van het gepleegde feit;

Voor wat aangaat den eisch der burgerlijke partij Jaspers :

Aangezien de Correctionele Rechtbanken slechts bevoegd zijn om uitspraak te doen over den eisch van de burgerlijke partij, voor zooveel er een misdrijf lastens betichte is daargesteld; dat betichte Jonkers dient vrijgesproken te worden en dat derhalve de Rechtbank onbevoegd is om uitspraak te doen over den eisch van de burgerlijke partij Jaspers;

Voor wat aangaat den eisch der burgerlijke partij N. V. Welvaart :

Aangezien de aanrijding alleen het gevolg is van de overtreding ten laste gelegd van betichte Jaspers, die op zeer onvoorzichtige wijze een gevaarlijke achterwaartsche beweging heeft uitgevoerd;

Aangezien hij op een tamelijk langen afstand achteruit is gereden, zonder, gedurende het uitvoeren van deze beweging acht te geven of er geen andere auto uit tegenovergestelde richting in aantocht was; dat zelfs in de onderstelling dat de auto van betichte Jonkers vroeger was blijven stilstaan, het wel mogelijk is dat de botsing nog zou plaats gehad hebben;

Aangezien geen verwijt kan gedaan worden aan betichte Jonkers omdat hij rechts gereden heeft; de auto van Jaspers zelf in beweging was en zij derhalve ieder de rechterkant der baan moesten houden;

Aangezien de schade door de burgerlijke partij «Welvaart» geleden niet betwist wordt; dat de eisch van deze burgerlijke partij gegrond is voor heel het gevorderde bedrag;

Gezien artikel 1 en 2 der wet van 1 Oogst 1899, gewijzigd door die van 1 Oogst 1924; 57-1-c van het Koninklijk Besluit van 1 Februari 1934, houdende algemeen reglement op de verkeerspolitie; 40-38 van het strafwetboek; 176 van de wet van 2 Januari 1926; 1 van de wet van 27 December 1928; 194, 202, 203, 205, 209, 210, 211 van het Strafvorderingswetboek; 91 van het Koninklijk Besluit van 1 September 1920; door den heer Voorzitter aangeduid;

Om deze beweegredenen, vonnissende op tegen-spraak :

De Rechtbank verklaart de ingeslagen beroepen ontvankelijk, en er op rechtsprekende;

A. Beslissende op de vordering van het Openbaar Ministerie :

Bekrachtigt het vonnis waartegen beroep voor wat aangaat de straf uitgesproken lastens betichte Jaspers;

Vernietigt voor het overige het vonnis a quo; wijzigende, verklaart het feit den betichte Jonkers ten laste gelegd, niet bewezen; ontslaat derhalve betichte Jonkers van de actie tegen hem ingelegd, zonder kosten en stelt de als burgerlijk verantwoordelijk opgeroepen partij N. V. Welvaart, buiten zaak, zonder kosten;

Verwijst betichte Jaspers in de helft der kosten, beloopende in eersten aanleg in het geheel 58,40 fr., en in het geheel 39,30 fr.;

B. Beslissende op den eisch der burgerlijke partijen :

De Rechtbank doet het vonnis waartegen beroep te niet, wijzigende :

1) Voor wat de burgerlijke partij Jaspers betreft:

Verklaart zich onbevoegd om over den eisch dezer partij uitspraak te doen, en verwijst de burgerlijke partij Jaspers in de door haar zelf verwekte kosten, alsmede in de helft der kosten door het Openbaar Ministerie veroorzaakt, en beloopende deze kosten, zooals hooger gezegd, in het geheel 58,40 fr. in eersten aanleg, en 39,30 fr. in beroep;

2) Voor wat de burgerlijke partij «Welvaart» betreft;

Veroordeelt betichte Jaspers om aan deze partij te betalen de som van 1.500 fr. met de gerechtelijke intresten op deze som vanaf den dag der aanstelling als burgerlijke partij, en de kosten dezer partij.

187

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE AALST

20 December 1938.

Voorzitter : M. Van der Schueren.
Referendaris : M. Van den Bergh.
Pleiters : Mrs Diels en Van Driessche.

TEKENINGEN EN MODELLEN. — BEVOEGD-HEID.

Art. 1 van het Koninklijk Besluit n° 91 van 29 Januari 1935 voorziet dat alle teekeningen en modellen onderworpen zijn aan de bepalingen der wet van 22 Maart 1886 op het auteursrecht. En art. 36 dezer wet beschikt dat de Rechtbanken voor Koophandel onbevoegd zijn om kennis te nemen der geschillen voort-spruitend uit de toepassing dezer wet.

Vercammen t/ Moreels.

Overwegende dat de eischeres, bij exploit van deurwaarder Ferdinand Hendrickx, te Zottegem, van 2 Mei 1938, de verweerster heeft gedagvaard om te hooren zeggen voor recht : 1) dat het verboden is aan verweerster verder het breiwerk genaamd «accordeon» te vervaardigen, te laten vervaardigen of te verkoopen op welkdanige wijze ook; 2) dat de eischeres gemachtigd is het te vellen vonnis in twee dagbladen te publiceren naar hare keus op kosten van verweerster, invorderbaar op enkel vertoon van het kwijtschrift; 3) dat de verweerster aan de eischeres een schadevergoeding zal moeten betalen van 20.000 fr. met de rechterlijke intresten en de kosten; dat de eischeres, bij exploit van deurwaarder Albert Van Seymourtier, te Zottegem, van

17 November 1938 de verweerster dagstelling heeft gegeven met hetzelfde doeleinde als de inleidende dagvaarding;

Overwegende dat de betwiste nieuwigheid, volgens de eigen verklaring van de eisches bestaant sinds 18 Mei 1936, zoodat het koninklijk besluit van 29 Januari 1935 op haar van toepassing is;

Overwegende dat artikel 1 van dit Koninklijk besluit voorziet dat alle teekeningen en modellen, 't is te zeggen alle schikkingen van lijnen, van figuren, van kleuren of van plastische vormen, geteekend, aangebracht, gegraveerd, gebeeldhouwd, gedreven, gegoten, geweven, geborduurd, enz., welke voor doel hebben aan en product een nieuw voorkomen of eigenaardigen vorm te geven, onderworpen zijn aan de bepalingen van de wet van 22 Maart 1886 op het auteursrecht;

Overwegende dat de rechtbank van koophandel, volgens artikel 36, onbevoegd is voor de gedingen die uit deze wet ontstaan;

Overwegende dat voor het opmaken van het exploit en de andere acten van rechtspleging artikel 2 der wet van 15 Juni 1935 werd toegepast;

Om die redenen :

De Rechtbank, alle tegenstrijdige en meer omvattende besluiten verwerpende, verklaart zich onbevoegd ratione materiae; verwijst de eisches in de kosten;

Verklaart dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande alle voorziening en zonder borg.

188

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL ANTWERPEN

12e Kamer. — 22 November 1938.

Voorziter : M. Meulenberghs.

Refendaris : M. Schoonen.

Pleiters : Mr J. De Weerdt t/ Mrs Vaes en
G. Hebbeynck.

VOORZITTER VAN EEN SAMENWERKENDE VENNOOTSCHAP. — AFZETTING MOGELIJK DOOR BEHEERRAAD. — SAMENROEPEN VAN ALGEMEENE VERGADERING DOOR EEN ENKEL BEHEERDER. — ONGELDIGHEID.

De voorzitter van een Samenwerkende Vennootschap door den beheerraad met meerderheid van stemmen verkozen, kan op dezelfde manier rechtsgeldig afgezet worden. Een samenroeping van een algemeene vergadering door één enkel beheerder, ware hij zelfs voorzitter van den beheerraad zonder wettige opdracht van den beheerraad, is ongeldig.

A. T. t/ R.

Gezien de geregistreerde dagvaarding op 15 November 1938 beteeënd;

Gehoord de partijen in hunne middelen en besluiten;

Aangezien de eisch ten doel heeft te doen zeggen voor recht, dat het ambt van Voorzitter van de A. T. M. aan verweerder rechtsgeldig onttrokken werd; dientengevolge te verbieden als dusdanig eenige daad te stellen en namelijk een algemeene

vergadering, die op 18 November moest plaats grijpen, voor te zitten;

Dat de eisch ook ten doel heeft te doen zeggen voor recht dat de vergadering van 18 November niet geldig werd samengeroepen;

Aangezien aanleggers het geding schatten op meer dan 20.000 frank om aan de wet op de bevoegdheid en den rechtsaanleg te voldoen.

Wat betreft de terugtrekking van het ambt van voorzitter :

Aangezien het uit de bestanddeelen der zaak blijkt dat op 7 November 1938 de beheerders en de commissarissen van de vennootschap A. T. M. bijeen geroepen, samen kwamen in een algemeene raadzitting;

Aangezien de statuten van de vennootschap het bestaan van den algemeenen Raad voorzien hebben, maar dat er verwaarloosd werd de bevoegdheid ervan te bepalen, overeenkomstig de beschikkingen van artikel 68 van de wet op de vennootschappen;

Dat in dergelijk geval rechtspraak en rechtsleer aannemen, dat de algemeene raad slechts als verleende bevoegdheden (attributions) kan hebben — deze door de wet voorzien en bepaald door de beschikkingen van artikel 55 van gezegde wet ;

Dat de algemeene raad dus buiten zijn beperkte bevoegdheid getreden is, wanneer hij den verweerder uitsloot van het voorzitterschap van den Raad;

Aangezien in feite nochtans de algemeene Raad sinds het stichten van de vennootschap werkelijk gefungeerd heeft en beslissingen getroffen, die hij in rechte niet kon nemen, vermits de vennoten den algemeenen Raad daarmee niet gelast hebben;

Dat zoowel de beheerders als de commissarissen zich rekenschap hebben gegeven van de onregelmatigheid van hun handelwijze;

Dat de meening gevraagd werd van een rechtsgelerde aangaande den geschapen toestand, en dat de heer afgevaardigde-beheerder Van Pottelberghe — één der tegenwoordige aanleggers — met het verkregen advies vrede nam op 12 Juni 1936;

Dat, indien er daarna nog andere «algemeene raadzittingen» gehouden werden, zulks geschiedde met het inzicht de vennootschap op zulk een wijze te beheren dat de commissarissen op de hoogte zouden blijven van schier alle beslissingen van den beheerraad, alsmede het ontstaan dezer beslissingen, en ook om van hen alle noodige en interessante aanwijzigingen te vernemen ten adviseerenden titel;

Dat de benaming van «algemeene Raad» dus stellig onjuist is ; daar alle vergaderingen slechts een beheerraad vormen; aan dewelke de commissarissen mochten deelnemen met raadgevende stem, die bijgevolg niet in aanmerking mocht komen voor de te nemen beslissingen;

Aangezien overigens niet verboden is dat de beheerraad in de tegenwoordigheid der commissarissen zetelt (zie Resteau, des Sociétés Anonymes n° 1004 en 1005);

Aangezien volgens artikel 15 der statuten de beheerraad een Voorzitter kiest onder zijn leden, wat te verstaan geeft dat de beheerraad ook het recht heeft zijn voorzitter te ontslaan;

Aangezien de beslissing van verweerder uit zijn

ambt van Voorzitter te ontslaan, genomen werd door de heeren beheerders Van Pottelberghe, Huybrechts, Mahieu & Obourdin, tegen de heeren beheerders Verschueren, Smolders en Stuyck, aldus met 4 stemmen tegen 3;

Dat er geen rekening dient gehouden met de stemmen van de Heeren Commissarissen;

Aangezien het ambt van Voorzitter van den Beheerraad dus rechtsgeldig door de meerderheid zijner leden onttrokken werd aan verweerder;

Wat betreft de geldigheid van het samenroepen van de buitengewone vergadering van 18 November:

Aangezien de vergadering, waarvan sprake, geëischt werd door de aandeelhouders en dat het niet betwist is dat deze aandeelhouders samen 1/5 van het kapitaal bezitten; dat aan hun eisch dus verplichtend gevolg dient gegeven door den Beheerraad;

Aangezien de vergadering nochtans niet door dezen laatste, maar slechts door verweerder samen-geroepen werd op 5 November 1938;

Aangezien een beheerder zonder wettige opdracht van den beheerraad, volgens artikel 17 der statuten — ware hij zelfs Voorzitter van den Beheerraad — individueel genomen, geen recht daartoe heeft, vermits hij met zijn collega's een college vormt; dat volgens wel bepaalde regels beraadslaagt, zoodat slechts de meerderheid van de leden van den beheerraad het recht over de oproeping van de algemeene vergadering te beslissen en van deze beslissing uit te voeren;

Dat dienvolgens de samenroeping gedaan door één enkele beheerder niet meer waarde heeft, alsof deze door een derde persoon gedaan ware; (zie Resteau : Des Sociétés Anonymes - N° 1092, 1097, 1098, 1100, 1101, 1102);

Aangezien de datum van 18 November, zijnde voorbij, kan de rechtbank aan de verweerder niet meer verbieden, de algemeene vergadering van gezegden datum voor te zitten;

Om deze redenen:

De Rechtbank, melding makende dat de beschikkingen van artikel 2 en 68 van de wet van 15 Juni 1938 op het gebruik der talen in gerechtszaken toegepast werden;

Alle andere of tegenstrijdige besluiten verwerpend, zegt voor recht dat het ambt van Voorzitter van de Antwerpsche Taximaatschappij, waarvan de zetel gevestigd is Van Heurckstraat, 13-15, te Antwerpen, aan verweerder rechtsgeldig werd onttrokken;

Verleent akte aan aanleggers van hun voorbehoud van alle recht op schadevergoeding voor het geval dat verweerder, niettegenstaande, tot het waarnemen van het voorzitterschap zou overgaan of trachten over te gaan;

Zegt dat de vergadering van 18 November niet geldig werd samengeroepen;

Verwijst verweerder tot de kosten.

Verklaart het vonnis uitvoerbaar behoudens de verwijzing in de kosten niettegenstaande beroep en zonder borg.

189

VREDEGERECHT TE KORTRIJK

23 Februari 1938.

Rechter : M. Moerman.

Pleiters : Mrs E. Van den Berghe en P. Beeckman.

ARBEIDSONGEVAL. — BEOORDEELING. — VERKLARINGEN DOOR EEN PARTIJ GEDAAN. — BEWIJSKRACHT.

De vraag of de wet op de arbeidsongevallen al of niet van toepassing is, moet worden opgelost door middel der gegevens voorhanden ten dage van het ongeval. Aan de verklaring door eene partij gedaan op een oogenblik dat zij reeds kennis had van de zienswijze der tegenpartij, mag geen bewijzende kracht worden toegekend.

Secours de Belgique t/ Dumortier en Cons.

Aangezien eischeres die eerste en tweede verweerder in hunne hoedanigheid van aannemers-dorschers verzekert tegen de gevolgen der arbeidsongevallen, verzoekt door de Rechtbank te hooren verklaren dat zij ontslagen is den derden verweerder wettelijk schadeloos te stellen van de gevolgen van het ongeval waarvan hij slachtoffer werd den 20 Februari 1937 wanneer hij zich bevond in dienst der twee eerstgenoemden om reden dat gemeld ongeval niet valt onder toepassing der samengeordende wet op de arbeidsongevallen daar de onderneming dezer laatsten niet gewoonlijk één of meer werklieden in dienst heeft gedurende ten minste twee maanden per jaar;

Aangezien dat tijdens de buitengerechtelijke onderhandelingen, eerste verweerder heeft verklaard dat hij met de dorschmachine geen twee maanden in het jaar werkt; dat derde verweerder insgelijks bekende dat hij nooit meer dan één maand en half in dienst was als machinist bij de twee eerste verweerdere; dat echter eerste verweerder beweert zulks zonder nadenken te hebben gedaan; dat bij nader toezicht hij heeft bevestigd dat er bij verscheidene landbouwers sinds Oogst 1936 tot Juni 1937 met twee dorschmachines, opvolgentlijk 73 en 77 dagen is gewrocht geweest;

Aangezien dat eerste en tweede verweerder zich aldus steunen op een reeks werkdagen ten deele het ongeval volgend, dat de vraag of de wet, ja dan neen, van toepassing is moet worden opgelost bij middel der gegevens voorhanden ten dage van het ongeval; dat een toestand die zich wezenlijk zoude hebben voorgedaan in voormelde elf maanden dan nog niet ten opzichte der hiertoe te passen wet als «gewoon» zoude mogen worden beschouwd; dat noodzakelijk verscheidene voorafgaande jaren zouden dienen te worden onderzocht; dat mogelijk de twee machinen samen op zelfden dag in werking zijn geweest; dat als nu de landbouwers met geen voldoende zekerheid nog in staat zouden zijn nauwgezet te bepalen wanneer en hoe lang bij hen werd gedorschen met behulp van werklieden die in dienst waren der twee eerste verweerdere; dat ter zake het voorleggen van het regelmatig gehouden dag-

loonboek het normaal in te brengen bewijsmiddel zoude zijn geweest;

Aangezien niet kan worden aangenomen dat eerste verweerder lichtzinnig en onbedacht de verklaring die hem wordt tegengesteld en dat hij niet loochent zou hebben afgelegd, daar zulks geschiedde na eene bespreking over 't ongeval met den vertegenwoordiger van eischeres verscheidene maanden na het zelfde, dus op een oogenblik waarop hij reeds kennis had van de zienswijze van eischeres dat aan dergelijke verklaring een bewijzende kracht mag worden toegekend; (Kluyskens, boek I, nrs 332 en 333, Depage B, III, nr 1024);

Aangezien eischeres haar eisch schat voor wat de bevoegdheid betreft ter som van 3.000 frank;

Aangezien art. 2, 34 en 37 der wet van 15 Juni 1935 werden nageleefd;

Om deze redenen :

De Rechtbank alle andere besluiten van de hand wijzend, zegt in rechte dat het ongeval waarvan derde verweerder het slachtoffer was niet valt onder toepassing der samengeordende wet van 24 December 1903; ontslaat diensvolgens eischeres van alle verdere tusschenkomst;

Verleent akte aan eischeres dat zij het geding schat voor wat de bevoegdheid aangaat op de som van 3.000 frank;

En aangezien de vraag werd voorgebracht buiten alle dadelijke betwisting en in haar uitsluitend belang, zegt dat eischeres de kosten van het geding zal dragen.

BIBLIOGRAPHIE

P. M. ORBAN. — Het Rassenbeginsel en het Nieuwe Duitsche Recht. — N. V. De Vlaamsche Drukkerij, Leuven. 1939.

Deze korte verhandeling van Prof. Orban geeft een uitstekende synthese van den stand van het rassen-vraagstuk in verband met de jongste Duitsche wetgeving. Een uiterst actueel en zeer passionant vraagstuk, waarvan de voornaamste gegevens in deze uiteenzetting meesterlijk zijn samengevat.

Gesteund op een zeer uitvoerige bibliographie belicht de schrijver de bijzonderste stellingen waarop de Duitse juristen en sociologen, in den laatsten tijd, een nieuwe wetgeving hebben willen grondvesten en hij toont er de toepassing van in het staatsrecht, het privaatrecht en het strafrecht.

Op het einde van zijn verhoogt onderzoekt schrijver de verhouding tusschen het nationaal-socialisme en het internationaal recht en doet uitschijnen hoe de opvattingen, die thans in Duitschland gelding hebben, de eenvoudige negatie zijn van alle volkenrecht.

In zijn conclusie drukt de auteur erop hoe de rassen-ideologie noodzakelijkerwijze de traditioneele opvatting van het recht zelf vernietigt, daar wij met het nationaal-socialisme een recht zien tot stand komen dat willekeurig en verscheiden is naar gelang de omstandigheden en dat op het internationale plan slechts waarde heeft «rebus sic stantibus».

Deze dwalingen aan te klagen en tegen het binnendringen ervan in ons land een stevigen dam op te werpen acht de auteur in dezen tijd geboden plicht.

Jean CONSTANT. — Le délit de grivèlerie en droit belge et en droit français. — Impr. Socec & Co, Bucarest.

De Heer Jean Constant, substituut van den Prokureur-Generaal te Luik, waarvan wij reeds zoo dikwijls de gelegenheid hadden de vruchtbare wetenschappelijke werking in het licht te stellen, heeft thans een afzonderlijke overdruk laten verschijnen van een studie welke door hem gepubliceerd werd in de «Revue internationale de Doctrine et de Législation pénale comparée» te Bucarest over «Le délit de grivèlerie».

Na de inleidende beschouwingen schetst de schrijver eerst de evolutie van de Fransche wetgeving op dit gebied en daarna de tot stand koming der Belgische wet van 23 Maart 1936.

Schrijver geeft ons dan een nauwkeurige ontleding van de elementen van het misdrijf alsook van de straf-bepalingen en van de proceduur in verband met dit delict.

Als besluit is de auteur van meening dat, hoezeer de wet ook dient gewaardeerd te worden, haar draagwijdte toch nog te beperkt is daar ze slechts bescherming verleent aan zekere bepaalde categorieën van bevoorrechte personen.

Hij spreekt de hoop uit dat de gapingen welke zich nog in de wet voordoen door stille evolutie zullen worden aangevuld.

WETGEVING

WET van 23 Januari 1939, houdende bijzondere verjaring op sociaal gebied.

Leopold III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt :

Artikel 1. Ter zake van de bijdrage voor kindertoeslagen, worden verklaard te zijn verjaard alle vorderingen tot betaling van bijdragen, voor zoover zij betrekking hebben op inbreuken van vroegeren datum dan 1 Juli 1936, op welken datum het koninklijk besluit van 30 Maart 1936, ter zake geldend, van kracht is geworden en slaan op de verstrekkingen geleverd door personeel dat bij den werkgever inwoont.

Art. 2. Ter zake van de storting en de afhoudingen betreffende de verzekering met het oog op de geldelijke gevolgen van ouderdom en vroegtijdigen dood, worden verklaard te zijn verjaard alle vorderingen tot betaling der stortingen, voor zoover zij betrekking hebben op inbreuken van vroegeren datum dan 1 Januari 1937 en gepleegd door de ouders ten opzichte van hun eigen in hun dienst ingeschreven kinderen.

Kondigen de tegenwoordige wet af, bevelen dat zij met 's Lands zegel bekleed en door den Moniteur bekendgemaakt worde.

Gegeven te Brussel, den 23 Januari 1939.

KONINKLIJK BESLUIT van 20 Januari 1939, houdende centrale betalingsdienst van het Rijkspersoneel. — Oprichting.

Leopold III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

Gelet op het advies van Onzen koninklijken commissaris voor de administratieve wederinrichting;

Overwegende dat het met het doel besparingen te verwezenlijken gepast is de betalingsdiensten der be-

zoldigingen van het Rijkspersoneel te centraliseeren en te moderniseeren;

Op de voordracht van Onze in Raad vereenigde Ministers,

Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel 1. Een centrale betalingsdienst voor het Rijkspersoneel wordt opgericht. Deze dienst is verbonden aan het Departement van Financiën.

Art. 2. Deze dienst is gelast met al de verrichtingen inzake betaling van de bezoldiging van het Rijkspersoneel en het tijdelijk personeel, dat onder de toepassing valt van het koninklijk besluit van 2 October 1937. Die verrichtingen omvatten onder meer :

a) De uitvoering van de beslissingen welke door de bevoegde overheidspersonen getroffen worden bij toepassing van de wetten, besluiten en reglementen die verband houden met de bezoldiging van het Rijkspersoneel;

b) Het opmaken van al de betalingsstukken : assignaties, postgiro's, gezamenlijke borderellen en veranderingen- of mutatiestaten;

c) Het opstellen van al de comptabiliteitsstukken, met uitzondering van degene die bedoeld zijn bij artikel 3;

d) Het maken van de belastingsstaten bestemd voor de ontvangers der belastingen.

Art. 3. Elke Minister blijft, wat het personeel van zijn departement betreft, verantwoordelijk voor de betalingsbevelen, alsmede voor het aanvragen van mandaten-subsidiën en de uitgifte van ordonnantiën van regularisatie ten laste van de bevoegde begrotingen.

Art. 4. Al de thesaurieverrichtingen die verband houden met het betalen der bezoldigingen worden, zooals dit thans gebeurt, gecentraliseerd op het postchecknummer 327 van de Thesaurie.

Die rekening wordt gecrediteerd met het bedrag van al de overschrijvingen en assignaties die door den centralen dienst der wedden worden opgemaakt. De borderellen van giro's en assignaties worden door den Postcheckdienst geldig gemaakt om door den rekenplichtige, titularis van de rekening nr 327, als bewijsstukken gevoegd te worden bij de ordonnantiën van regularisatie welke maandelijks door de departementen ten behoeve van het Rekenhof worden uitgegeven.

Art. 5. Het personeel van den dienst omvat :

1 directeur,
1 bureelhoofd,
4 eerste-opstellers, waaronder een de functies van chef-mecanograaf waarneemt,
4 opstellers,
15 klerken,
12 klasseerders, waaronder 10 de functies van mecanograaf waarnemen.

Art. 6. Al de diensten belast met de in artikel 2 bedoelde verrichtingen worden afgeschaft naar gelang hun bevoegdheid overgedragen wordt op den centralen betalingsdienst der wedden. Die overdraging zal geschieden binnen den termijn van een jaar na het inwerkingtreden van dit besluit.

Het personeel van deze diensten zal ter beschikking gesteld worden bij ambtsopheffing en opgenomen in de kaders van andere Rijksdiensten, naar gelang van de noodwendigheden.

Art. 7. Het personeel, dat bij toepassing van dit besluit, ter beschikking van den Centralen Betalingsdienst gesteld wordt, behoudt zijn huidige graad; zijn nieuwe functies zullen hem door den directeur van den dienst aangeduid worden.

Art. 8. Onze Ministers worden belast, ieder wat hem betreft, met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te Brussel, den 20 Januari 1939.

KONINKLIJK BESLUIT van 20 Januari 1939, houdende vaststelling van de werking en de bevoegdheid van het vast wervingssecretariaat.

VERSLAG AAN DEN KONING

Sire,

Het koninklijk besluit van 2 October 1937 heeft de groote lijnen van het Statuut van het Rijkspersoneel vastgesteld. Het heeft namelijk de overwegende rol omschreven van de aanwerving, het sluitstuk van het gansche gebouw. Thans dienen op nauwkeuriger wijze de regels aangegeven, volgens welke het aanwerven zal geschieden. De bevoegdheid van den vasten secretaris en van hen die hem in zijn taak zullen ter zijde staan, d.w.z., zijn adjuncten en de examencommissies, dient vastgelegd.

De bewoordingen zelf van het Statuut van het Rijkspersoneel eischen overigens uitdrukkelijk dat een uitvoeringsbesluit tot regeling van de aanwerving wordt genomen.

Aan dit besluit, om doelmatig te zijn, moet een gedachte ten grondslag liggen : de recruteering van het Rijkspersoneel aan een enkel organisme opdragen. Het is de regel dat de Staat, wanneer hij een bepaalde opdracht aan een ambtenaar toevertrouwt, hem tegelijk het noodig gezag verleent om ze te vervullen. Met dat doel werd één persoon bekleed met een belangrijk openbaar ambt, de vaste secretaris. Hij neemt de taak op zich, met zijn medewerkers en volgens de bij dit besluit vastgestelde procedure, de leden van de administratie, de kern der natie, te kiezen. Het verslag aan den Koning, ter inleiding van het koninklijk besluit van 2 October 1937, bepaalt de functie van den vasten secretaris met de woorden : « Een wezenlijke magistratuur ».

De gewichtigheid zijner taak, de zwaarte zijner verantwoordelijkheid eischen volle vertrouwen wat de inrichting der examens betreft. De praktische noodzakelijkheid komt het beginsel van de deconcentratie der besturen bevestigen. Het is immers niet wenschelijk in een koninklijk besluit het programma van elk examen, den duur van elke ondervraging en zelfs het getal punten voor elk vak aan te geven. Deze voorschriften zouden den vasten secretaris beletten zich de ondervinding ten nutte te maken of zouden hem aanzetten een herziening van het grondslaglegend koninklijk besluit uit te lokken voor elke nieuwe detailwijziging. Het spreekt trouwens vanzelf dat de vaste secretaris zich feitelijk ruimschoots zal richten naar de tegenwoordige praktijk der besturen. Deze laatste hebben een zekere ondervinding opgedaan in het aanwerven van hun kandidaten. Voor het inrichten der examens en het opmaken der programma's zal de vaste secretaris natuurlijk met de besturen in voeling moeten treden, want beiden zijn noodzakelijkerwijze op elkaar aangewezen. De taak van vast secretaris is trouwens niet denkbaar zonder de dagelijkse medewerking van de openbare diensten. En deze samenwerking alleen kan tot een zekerder, ruimer en degelijker aanwerving leiden. Daarom is bij artikel 1 voorzien dat de vaste secretaris het advies van de(n) betrokken Minister(s) zal inwinnen alvorens de programma's vast te leggen.

Waar het den vasten secretaris de examenregeling

toevertrouwt, belast het onderhavig ontwerp van koninklijk besluit hem er tevens mede, deze regelen op te nemen in een reglement van orde voor de bekendmaking waarvan hij zal zorgen. Het Rijkspersoneel en de kandidaten zullen dus binnenkort kennis krijgen van de juiste voorwaarden, die zij zullen moeten vervullen om zich voor de examens te kunnen aanmelden, en vernemen volgens welke modaliteiten die examens zullen plaats hebben.

De beschouwingen die er toe leiden den vasten secretaris een grooter gezag te geven voor het inrichten der examens gelden eveneens wat het samenstellen der examencommissies betreft. Hier ook ware het niet de juiste weg geweest een koninklijk besluit te voorzien voor de talrijke aanwijzigingen van bijzitters, die zullen moeten geschieden voor elk administratief examen. Niemand beter dan de vaste secretaris kon onpartijdig de medewerkers kiezen die volstrekt noodig zijn voor het vervullen van zijn taak.

Na bondig te hebben aangegeven in welken geest het ontwerp van koninklijk besluit werd opgemaakt, is het noodig de voornaamste bepalingen ervan toe te lichten.

Het ontwerp van besluit omvat twee hoofdstukken die handelen, het eerste over het vast secretariaat en de examencommissies en het tweede over de vergelijkende examens en de examens. Deze indeeling is logisch: eerst het personeel en zijn functies bestudeeren alvorens de werkzaamheden te onderzoeken waaraan het zich zal te wijden hebben.

Het eerste hoofdstuk omvat twee afdelingen, waarvan de eerste op het vast secretariaat en de tweede op de examencommissies betrekking heeft.

De eerste twee artikelen bepalen de functie van den vasten secretaris, geven zijn voorrechten en zijn plichten aan, vestigen het kader van het secretariaat. Zij stellen den secretaris en zijn adjuncten gelijk met het Rijkspersoneel van de eerste categorie.

De artikelen 3, 4, 5, 6, 7, 8 en 9, hebben betrekking op de examencommissies. Artikel 3 deelt ze in twee klassen in, hetgeen tegelijk aan een verschil in samenstelling en aan een verschil in opdracht beantwoordt. Want de taak van de commissies voor de examens, in tegenstelling met de commissies voor de vergelijkende examens, is veeleer op de technische en administratieve vorming van de kandidaten dan op dezer algemeene vorming gericht.

Artikel 4 stelt den vasten secretaris in staat de bijzitters aan te wijzen. De reden dezer bepaling werd hiervoren aangegeven. Het is niet mogelijk een koninklijk besluit te nemen voor elk van de talrijke examens, die gedurende het jaar zullen worden afgenomen, en voor al de bijzondere examencommissies, die voor het aanwerven van specialisten zullen noodig zijn.

Anderdeels was het noodig de persoonsverwisselingen te voorzien, die dikwijls op het laatste oogenblik onder de examinatoren plaats vinden. In dit opzicht wordt door het instellen van plaatsvervangende bijzitters in een leemte voorzien.

Artikel 7 verleent sommige leeraars van het niet-officieel onderwijs de bevoegdheid om van de examencommissies deel uit te maken. Het stemt overeen met de regelen die thans reeds gelden bij het samenstellen van de centrale commissies. Het gaat dus hier niet om een nieuwigheid.

Het verslag aan den Koning van het koninklijk besluit van 2 October 1937 voorziet, dat de Staat « onder zijn personeel » de leeraars of ambtenaren zal aanwijzen, waaruit de examencommissies zullen bestaan.

Krachtens deze bepaling waren de leeraars van het

niet-officieel onderwijs buiten de examencommissies gesloten.

Deze uitsluiting werd niet behouden. Het vast wervingssecretariaat dient immers op de medewerking van de bevoegde leeraars van het officieel onderwijs en van het aangenomen of erkend onderwijs te mogen rekenen. De examencommissies zullen derwijze samengesteld zijn dat zij het vertrouwen van allen verdienen.

Na in een eerste hoofdstuk te hebben gehandeld over de taak van den vasten secretaris en de examencommissies, houdt het ontwerp van besluit zich in hoofdstuk II bezig met de vakken van de examens en de vergelijkende examens.

De artikelen 10, 11, 12, 13, 14 en 15 vermelden omstandig de wijze waarop de vaste secretaris bij het inrichten der examens zal te werk gaan.

Artikel 10 heeft het over het voorbereidingsstadium van het examen. Deze bepaling verplicht namelijk de besturen hun personeelsaanvragen op een bepaald tijdstip van het jaar in te dienen. Het voordeel van dezen maatregel is tweevoudig: hierdoor zal men op eenzelfde datum een groot getal examens en vergelijkende examens kunnen samenbrengen, in plaats van ze over gans het jaar te verspreiden, zoodat tijd en geld worden uitgespaard. Daarenboven is het nuttig dat de kandidaten de vergelijkende examens korten tijd na beëindiging hunner studies afleggen.

Artikelen 11 en 12 toonen aan welke taak de vaste secretaris bij elk examen of vergelijkend examen te vervullen heeft. Het belast den vasten secretaris met het vaststellen van de rangschikking der examinandi naar orde van verdienste. Het spreekt vanzelf dat deze bepaling rekening houdt met de rechten der oudstrijders en gelijkgestelden, zooals ze door de wetgeving gehuldigd zijn. Aandacht verdient ook de bepaling waarbij de slotverificatie der toelatingsvoorwaarden der kandidaten op het einde der examens geschiedt. Zoodoende kan dit werk beperkt worden tot de geslaagde kandidaten.

Artikel 13 voorziet hoe de kandidaten in de kaders van het bestuur worden opgenomen en maakt het mogelijk de goede kandidaten, die tengevolge van een zeer strenge selectie afgewezen werden, maar begaafd zijn met ernstige uit de examens gebleken hoedanigheden, in Rijksdienst te behouden.

Artikel 14 regelt het taalregime der examens.

Het hoeft geen betoog dat de wet van 1932 op het gebruik der talen in bestuurszaken naar tekst en geest wordt geëerbiedigd. Bijgaand koninklijk besluit, zoowel als dat van 2 October 1937, wordt door den tegenwoordigen staat der taalwetgeving beheerscht. Meer dan herinneren aan de bestaande wettelijke verplichtingen kunnen zij dan ook niet. Het komt er op aan dat de vaste secretaris een bijzonder waakzaam oog houdt op de stipte en volledige toepassing der wet van 28 Juni 1932. Zijn optreden zal het mogelijk maken dat de wet nog doelmatiger dan voorheen zal kunnen toegepast worden.

Het eerste verslag over de administratieve hervorming behelsde volgende regelen:

« De vaste commissie die belast is met het toezicht op de toepassing van de wet op het gebruik der talen in bestuurszaken, heeft er terecht over geklaagd dat de kennis van de Nederlandsche taal door de in het Vlaamsch kader opgenomen Rijksambtenaren of door de tweetalige ambtenaren oppervlakkig was. De examens die zij in sommige gevallen afleggen om van hun taalkennis te doen blijken, zijn dikwijls volkomen ontoereikend.

» Indien de door ons voorgestelde methode wordt aangenomen, zal dit verwijt niet meer gegrond zijn.

Inderdaad, het vergelijkend toelatingsexamen, dat in hoofdzaak een maturiteitsexamen is, behelst een schriftelijk examen, een conversatie-examen en onder-vragingen. Dergelijk examen en vooral het persoonlijk «interview» ondersteunt bij den candidaat niet alleen schoolkennis, maar de grondige kennis van het taal-eigen van de taal waarop hij zich beroept.»

De samenstelling der examencommissie moet natuur-lijk boven alle critiek staan. De voorzitter, hij weze vast of tijdelijk secretaris, en de bijzitters moeten perfect op de hoogte zijn van de taal, waarin de exa-mens worden afgenomen, de letterkunde van de taal kennen en er alle schakeeringen van vatten. Aldus zal het vast wervingssecretariaat in zijn praktische organi-satie, twee groepen van examencommissies omvatten, waarvan de eene zich bedient van het Fransch, de andere van het Nederlandsch, doch beide staande onder het gezag van een enkel persoon, die de eenheid in rechtspraak en methode zal handhaven.

Het zal noodzakelijk zijn dat van sommige candi-daten voor Rijksbedieningen de kennis van de tweede officieele taal en van een of meer vreemde talen als het Duitsch, Engelsch, enz., gevergd wordt. Artikel 14 is derwijze opgesteld dat over deze talen een speciaal bijkomend examen kan afgenomen worden.

Artikel 15 stelt in staat het wervingsstelsel te ver-soepelen door aanpassing aan de menigvuldige open-bare ambten van nu en later. Daartoe verkrijgt de vaste secretaris machtiging om andere toelatingsver-eischten aan te voegen bij diegene welke in onder-havig besluit voorzien zijn. Er zijn ambten, waartoe enkel kandidaten met practische ondervinding kunnen opgeroepen worden. Anderdeels eischt de Minister van Financiën van sommige ambtenaren dat ze proeftijd gedaan hebben, dat wil zeggen, tijdelijk aangesteld geweest zijn. De hierboven aangegeven regel heeft dus zijn reden van bestaan.

De tweede afdeling van hoofdstuk II heeft betrek-king op het vergelijkend examen voor toelating tot den proeftijd. Artikel 22 van het statuut van het Rijks-personeel zegt aangaande die examens: «Het verge-lijkend examen voor toelating tot den proeftijd is een maturiteitsexamen. Het heeft niet hoofdzakelijk ten doel de schoolkennis van de kandidaten te bepalen, doch, vooral wat de kandidatenambtenaar betreft, hun verstandelijke geschiktheid en hun geestesvorming» te toetsen.»

De artikelen 16, 17, 18 en 19, betreffende het ver-gelijkend toelatingsexamen voor de ambtenaren der eerste categorie komen overeen met den tekst van het Statuut. Ze geven weliswaar geen opsomming van de vakken van het vergelijkend examen. Dat ware geen opbouwend werk geweest. Inderdaad, de vakken van die vergelijkende examens moeten veranderen volgens den aard en de draagwijdte er van; ook de onder-vinging moet meespreken vooraleer een definitief pro-gramma in overweging wordt genomen. Intusschen moet de vaste secretaris de examens kunnen aanpassen aan de te begeven betrekkingen.

De artikelen 17 en 18 slaan, het eene op het schrifte-lijk examen, het andere op het mondelinge. In beide gevallen gaat het er om de algemeene vorming van den examinandus te onderzoeken. Maar ze beoogen niet hetzelfde. Het schriftelijk gedeelte wil nagaan of de candidaat de fundamentele geesteshoedanigheden bezit, die men met recht van een ambtenaar mag ver-wachten, namelijk het vermogen een zaak te ontleden, ze tot de hoofdpunten te herleiden, ze daarna in haar geheel te beschouwen, er een oordeel over te vellen en er een besluit uit te trekken.

Het mondeling gedeelte reikt verder. Hier trachten

de examinatoren buiten alle academische of schoolse becommerring om, de persoonlijkheid zelf van den candi-daat en zijn maturiteit te beoordeelen. De ambtenaar heeft immers niet enkel een verstandelijke taak te vervullen. Hij moet blijk geven van karakter, wils-kracht, onbaatzuchtigheid; hij moet eerst en vooral het openbaar welzijn nastreven. De commissieleden hebben hier volledige vrijheid om alle vragen te stellen, die zij geschikt achten om de persoonlijkheid van den examinandus te doen uitkomen.

Naast deze taak van algemeenen aard legt het besluit hun evenwel iets heel bijzonder op. Zij moeten zich inspannen om de eigenschappen van de kandidaten inzake denken en uitdrukken te bepalen. De ambte-naren van de eerste categorie moeten immers hun meening met gemak kunnen uitdrukken, zoowel om bij hun meerderen verslag uit te brengen als om bezoekers die hen raadplegen te woord te staan. Zij moeten dus in staat zijn vlug en behoorlijk na te denken, hun gedachten duidelijk uiteen te zetten in een onberispe-lijke taal.

Artikel 19 is van bijzonderen aard. Het daarin om-schreven examen dat op bepaalde vakken slaat omvat tegelijk verplichte en keuzevakken. De ondervraging over de verplichte vakken heeft ten doel na te gaan, of de candidaat reeds in groote trekken de takken van de wetenschap eigen aan het ambt dat hij gaat bekleeden, bezit. De ondervraging over de keuzevakken is er daarentegen op gericht na te gaan, of de candi-daat andere kennis bezit dan de vereischte technische kennis. Hier zal de candidaat, die een uitgebreide intel-lectuele vorming heeft, deze kunnen doen gelden door vakken naar zijn keus voor te dragen. Daar men zich evenwel moet beperken en op groote practische moei-lijkheden zou stuiten moest men den candidaat de vrije keus laten over gelijk welk vak van de menschelijke kennis, worden de verplichte vakken en de keuze-vakken vermeld in een door den vasten secretaris vastgestelde lijst.

De artikelen 20, 21, 22 en 23 hebben betrekking op de vergelijkende toelatingsexamens voor de ambtenaren der tweede categorie. Deze examens komen nagenoeg overeen met die voorzien voor de ambtenaren der eerste categorie, met dit drievoudig verschil nochtans:

a) Artikel 20 laat den vasten secretaris vrij het mondeling examen te doen wegvallen en de twee an-dere examens schriftelijk af te nemen. Deze bepaling beantwoordt aan een practische noodzakelijkheid. Er valt te voorzien dat voor sommige algemeene examens honderden, ja duizenden kandidaten kunnen opkomen. De mondelinge ondervraging zou zeer veel tijd in beslag nemen, en zeer zware inspanning van de examinatoren vergen. Ten slotte, de hier bedoelde be-trekkingen eischen misschien niet in dezelfde mate als voor de eerste categorie, het gemakkelijk uiteen-zetten der gedachten, dat alleen bij een mondeling examen aan het licht komt. Daar het echter wensche-lijk is dat de selectie zoo volmaakt mogelijk worde doorgevoerd, verkrijgt de vaste secretaris de bevoegd-heid om dit examen te behouden of te doen wegvallen.

b) Artikel 21 behelst nagenoeg denzelfden tekst als artikel 17. Nochtans is er de zin die het doel van het schriftelijk examen kenschetst in weggelaten. Daaruit mag niet afgeleid worden dat het bij artikel 21 beoogde doel afwijkt van het in artikel 17 gestelde oogmerk. Het geldt in beide gevallen een maturiteitsexamen en in beide gevallen moet de zin voor synthese en critiek der kandidaten kunnen tot uiting komen. Het is echter klaar dat van een candidaat voor betrekkingen van de tweede categorie niet die verstandsontwikkeling kan

worden verwacht welke een universitair voor een betrekking van de eerste categorie moet bezitten.

Daarom gaat het artikel hier niet nader in op de hoedanigheden, welke van de kandidaten vereischt worden.

c) Artikel 23 omschrijft het examen over bepaalde vakken, hetwelk verschilt van het gelijkaardig examen af te leggen door de kandidaten voor de betrekkingen van de eerste categorie.

Deze kandidaten worden niet ondervraagd over de gewone vakken van het middelbaar of hooger onderwijs. Hun diploma's volstaan als waarborg voor hun algemeene ontwikkeling en het is dan ook verkieslijker aan hun ondervraging een technisch karakter te geven. De keuzevakken openen hun de mogelijkheid de verscheidenheid van hun kennis te doen gelden.

De kandidaten voor de betrekkingen der tweede categorie worden insgelijks geacht een voldoende algemeene ontwikkeling te bezitten, vermits zij houder moeten zijn van een diploma van voltooide middelbare studiën van den hooger graden of van daarmee gelijkgesteld normaal of technisch onderwijs. Men moet er zich echter van vergewissen of die ontwikkeling vrij is van leemten welke bij een beambte die vaak een belangrijke bediening bekleedt, niet mogen voorkomen. Dat is de reden waarom de ondervraging hier over klassieke kennis gaat.

Artikel 24 heeft betrekking op het vergelijkend toelatingsexamen voor bedienden van de derde categorie. Hier blijven de examens omtrent de algemeene ontwikkeling achterwege. De ondervraging over de klassieke kennis wordt echter behouden want het Rijkspersoneel van deze categorie moet een middelbare, op de functie berekende cultuur bezitten. Er wordt voorzien dat voor sommige speciale betrekkingen, de vaste secretaris een technische ondervraging of een practisch examen zal mogen opleggen.

De derde afdeling van hoofdstuk II bepaalt de regelen, eigen aan een bijzonder vergelijkend examen: het vergelijkend examen voor overgang van de eene categorie naar de andere. Hier gaat het er niet meer om den toegang tot de administratie van buitenstaanders te regelen. Het betreft Staatsbeambten met erkende verdienste, die naar de onmiddellijk hogere categorie overgaan. Is het noodig de vergelijkende toelatingsexamens aan den bijzonderen toestand van die beambten aan te passen, dan kan er evenwel geen spraak van zijn hen te ontslaan van de voor de ambtenaren, onontbeerlijke algemeene vorming noch van de middelbare cultuur, gevergd van het ander Rijkspersoneel dat bij vergelijkend examen aangeworven wordt. Het ware strijdig met de belangen van het Rijkspersoneel zelf, waarvan de goede naam er niet bij zou winnen, moest een vergelijkend examen van een lager peil volstaan. Deze gedachte zat voor bij het opstellen van de artikelen 26, 27 en 28. Bij deze artikelen worden de vergelijkende overgangsexamens nagevoegd gelijk gesteld met de vergelijkende proeftijdtoelatingsexamens.

In de vierde afdeling wordt niet meer over de vergelijkende examens, maar wel over de examens gesproken. Met andere woorden, het gaat er niet meer om te zorgen voor het aanwerven van een beperkt getal leden van het Rijkspersoneel overeenkomend met een bepaald openstaande plaatsen, maar om na te gaan of de door vergelijkende examens bewerkstelligde keus, een definitief karakter mag krijgen, dan wel of de kandidaten de in hun categorie voorziene normale bevordering kunnen bekomen.

Het geldt hier feitelijk vak- of technische examens, die zullen bepaald worden volgens den administra-

tieven sector waartoe de candidaat behoort. De artikelen 29, 30, 31 en 32 zijn in dien zin opgevat.

Artikel 33, betreffende de examens voor bevordering tot een hooger graden, verwijst naar de organieke reglementen der besturen voor het bepalen van de graden die een voorafgaand bevorderingsexamen vereischen. Het is immers niet mogelijk in een koninklijk besluit al de graden te voorzien, die daaronder vallen of zullen vallen. Het ware onvoorzichtig dienaangaande iets voor te schrijven. Het lijkt beter aan de bevoegde besturen de zorg over te laten, de belangrijke ambten aan te duiden, die naar hun meening door een vakexamen moeten voorafgegaan worden.

Kortom, onderhavig besluit is een samenvatting van de grondregelen die op de aanwerving van toepassing zijn. Het steunt op de beginselen, welke aan het statuut van het Rijkspersoneel ten grondslag lagen en past ze op een bijzonder punt toe. De taak van den vasten secretaris wordt bijzonder onderlijnd en omschreven. Alhoewel hem veelal de vrije hand voor het inrichten van zijn werk wordt gelaten, stelt het besluit evenwel sommige grenzen en beoordeelingscriteria. Het algemeene doel der vergelijkende examens en der examens en hun onmiddellijke opzet zijn door dezen tekst toegelicht. De ervaring zal beslissen over de modaliteiten ervan.

KONINKLIJK BESLUIT

Leopold III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

Gezien Ons besluit van 2 October 1937, houdende het Statuut van het Rijkspersoneel;

Gezien het advies van Onzen commissaris voor de administratieve wederinrichting;

Gezien het advies van den interdepartementalen personeelsraad:

Op de voordracht van Onze Ministers die er in den Raad over beraadslaagd hebben,

Wij hebben besloten en Wij besluiten:

HOOFDSTUK I. — VAST WERVINGSSECRETARIAAT EN EXAMENCOMMISSIES

Eerste afdeling. — *Vast wervingssecretariaat.*

Artikel 1. De vaste wervingssecretaris is belast met het inrichten der wervings- en bevorderingsexamens van het Rijkspersoneel.

Hij stelt, na het advies van den belanghebbenden Minister te hebben ingewonnen, het programma van die examens vast voor zoover zulks niet in dit besluit gedaan is.

Hij maakt het reglement van orde op, geeft er de noodige bekendheid aan en waakt voor de toepassing er van.

Een verslag aan de regeering over de uitslagen zijner opdracht wordt jaarlijks door hem uitgegeven. Dit verslag behelst alle aanbevelingen welke de goede recrutering van het Rijkspersoneel kunnen bevorderen.

Art. 2. De vaste wervingssecretaris wordt bijgestaan door een of twee door Ons benoemde adjunct-secretarissen.

Voor bepaalde examens kan hij zich laten bijstaan door één of meer door hem aangewezen tijdelijke secretarissen.

Bij afwezigheid of verhindering wordt de vaste secretaris vervangen door den daartoe door hem aangeduiden vasten adjunct-secretaris.

Hij kan, ter bevordering van de afhandeling der zaken, aan de ambtenaren onder zijn gezag opdracht geven bepaalde stukken en brieven te onderteekenen.

De vaste wervingssecretaris en de adjunct-secretarissen zijn gelijkgesteld met de Rijksambtenaars der eerste categorie. De bepalingen van titels III, eerste afdeling en IX van het Statuut van het Rijkspersoneel zijn op hen niet toepasselijk.

Tweede afdeling. — De examencommissie.

Art. 3. Er zijn twee klassen van examencommissies: Commissies voor vergelijkende toelatings- en overgangsexamens;

Commissies voor examens voor vaste aanstelling of bevordering tot een hooger grad.

§ 1. — Gemeenschappelijke regelen voor de twee klassen van examencommissies.

Art. 4. De bijzitters der examencommissies, bedoeld bij artikel 39 van het Statuut, worden, bij afwijking van 2° van dat artikel, benoemd door den vasten secretaris, die tevens plaatsvervangende bijzitters mag aanduiden, mits zij aan dezelfde vereischten beantwoorden als de bijzitters en de toegevoegde bijzitters die zij, bij afwezigheid of verhindering vervangen.

Art. 5. Ter verwezenlijking van een betere aanpassing van de examencommissie aan de voorwaarden eigen aan zekere vergelijkende examens of examens, is de vaste wervingssecretaris gemachtigd om één of meer leden der commissie als voorzien bij de artikelen 42 en 43 van het Statuut, te vervangen door personen, die wegens hun bevoegdheid of specialiteit in 't bijzonder zijn aangewezen.

Art. 6. De tijdelijke secretarissen, de bijzitters, de toegevoegde bijzitters en de plaatsvervangende bijzitters ontvangen per vacatie vergoedingen, welke bij een door Onzen Eerste-Minister genomen besluit worden vastgesteld. De bijzitter-voordrachthouder ontvangt een bijvergoeding, vastgesteld bij besluit van Onzen Eerste-Minister.

De secretarissen en de leden der examencommissies ontvangen eventueel een vergoeding voor verblijfskosten alsmede dienstbiljetten, overeenkomstig de regelen bij besluit van Onzen Eerste-Minister vastgesteld.

De lijst der bijzitters verschijnt in het Staatsblad.

Art. 7. De leeraren en lesgevers die in de examencommissies zitting hebben moeten tot Rijksinrichtingen of tot gelijkwaardige, wettelijk aangenomen of erkende inrichtingen behooren.

§ 2. — Commissies voor vergelijkende examens.

Art. 8. De commissies voor vergelijkende examens zijn geregeld of toevallig aangesteld.

De geregelde commissies zijn bestemd voor de ambten waarvoor een doorlopende aanwerving geschiedt. Zij worden tijdens het derde kwartaal van elk jaar samengesteld.

De toevallige commissies die bestemd zijn voor de andere ambten, worden naar gelang van de vereischten ingesteld.

§ 3. — Commissies voor examens.

Art. 9. De commissies voor examens worden ingesteld naar gelang van de vereischten der besturen.

HOOFDSTUK II. — EXAMENS EN VERGELIJKENDE EXAMENS.

Eerste afdeling. — Algemeene regelen.

Art. 10. Ieder jaar, tusschen 1 en 30 Juni, laten de Rijksbesturen, de openbare instellingen en diensten, voorzien bij artikel 1 van Ons besluit van 2 October 1937, aan den vasten wervingssecretaris weten:

1° het aantal nieuwe ambtenaren die dienen aangeworven met het oog op den goeden gang van hun diensten, tijdens het volgende jaar;

2° het aantal ambtenaren van elke categorie, die in het bestuur moeten aangeworven worden bij wijze van vergelijkende overgangsexamens.

Bij den aanvang van elk kwartaal laten zij den vasten wervingssecretaris weten:

1° naam en hoedanigheid van de ambtenaren van elke categorie wier proeftijd tijdens het volgende kwartaal beëindigt alsmede den datum dezer beëindiging;

2° naam en hoedanigheid van de ambtenaren voor dewelke tijdens het volgende kwartaal een examen tot bevordering van graad moet gehouden worden.

Categorie en taalgroep van die ambtenaren dienen vermeld.

De Rijksbesturen, de openbare instellingen of diensten mogen in spoedeisende gevallen, te allen tijde, bij den vasten wervingssecretaris een aanvraag doen tot aanwerving voor die bedieningen, welke zij opgeven.

Art. 11. Na de in vorig artikel voorziene aanvragen ontvangen te hebben, stelt de vaste wervingssecretaris den datum, de plaats en de voorwaarden van de examens en vergelijkende examens, alsmede den indieningstermijn voor de aanvragen tot deelneming aan de vergelijkende toelatingsexamens vast.

Art. 12. Bij in het Staatsblad geplaatste berichten of door alle ander middel, dat de vaste secretaris daartoe dienstig acht, worden de belanghebbenden in kennis gesteld met de modaliteiten van elk vergelijkend toelatingsexamen den niet tot het Rijkspersoneel behorende kandidaten toegankelijk. In spoedeisende gevallen mag die termijn niet minder dan één maand bedragen.

De vaste wervingssecretaris stelt de lijst der kandidaten vast en roept ze per aangeteekenden brief op. Hij maakt proces-verbaal van het vergelijkend examen op en rangschikt de examinandi naar hun verdienste.

Eens de examens geëindigd, vergewist hij er zich van dat de door de commissies aanvaarde kandidaten de gestelde toelatingsvereischten vervullen. Na die controol, wint de vaste wervingssecretaris, met betrekking tot de van de kandidaten vereischte lichamelijke eigenschappen, het advies van den bij het Ministerie van Volksgezondheid ingestelden administratieve gezondheidsdienst in.

Hij stelt de kandidaten in kennis met den uitslag van hun examen en zorgt voor de publicatie van de lijst der geslaagde kandidaten.

Art. 13. Na afsluiting van het proces-verbaal worden de geslaagde kandidaten ingedeeld bij de ministeries, openbare instellingen en diensten, naar de volgorde van hun rangschikking.

De kandidaten mogen hun voorkeur voor den eenen of anderen dienst te kennen geven. Met dat verlangen wordt in de mate van het mogelijke, met voorrang naar indeeling, rekening gehouden.

Mocht zich, tijdens het jaar na dat waarin het vergelijkend toelatingsexamen werd afgenomen, een vacature voordoen in de administratieve kaders ter aanvulling waarvan dat examen werd uitgeschreven, dan worden de kandidaten, die, alhoewel geslaagd zijnde op punten, niet voordeelig genoeg gerangschikt waren om in aanmerking te komen, naar orde van rangschikking vanwege den vasten secretaris opgeroepen om den proeftijd in de kaders van de administratie te volbrengen.

Art. 14. Naar gelang van de bestemming van het aan te werven personeel, wordt bij het vergelijkend toelatingsexamen de Fransche of de Nederlandsche taal gebruikt; dit sluit niet uit dat binnen de grenzen

gesteld bij de wet van 28 Juni 1932 en bij de uitvoeringsbesluiten dier wet met het oog op het vervullen van bepaalde ambten, een speciaal examen over de kennis van een of meer talen, boven die van het vergelijkend examen mag bijgevoegd worden.

Voor de betrekkingen in de streek waar het Duitsch de voertaal is, wordt die gebezigd voor het vergelijkend-toelatingsexamen.

Voor de andere vergelijkende examens en voor de examens geldt de taalregeling waartoe de ambtenaar in administratie behoort.

Art. 15. De vaste wervingssecretaris mag andere vereischten toevoegen aan de bij het koninklijk besluit van 2 October 1937 en de bij dit besluit voorziene toelatingsvereischten en ze wijzigen, doch alleen op grond van de bijzondere behoeften van het bestuur waarvoor de aanwerving geschiedt.

Tweede afdeling. — *Vergelijkende toelatingsexamens.*

§ 1. — Vergelijkende examens voor toelating

tot den proeftijd voor het personeel der eerste categorie.

Art. 16. De vergelijkende toelatingsexamens voor het personeel der eerste categorie omvatten :

Een schriftelijk gedeelte en een mondeling gedeelte over de algemeene vorming der kandidaten; daarenboven een mondeling gedeelte over bepaalde vakken.

Art. 17. Het vergelijkend examen begint met het schriftelijk gedeelte, bestaande in het samenvatten en het critisch commentarieren van een voordracht. Het heeft ten doel den zin voor synthese en critiek der kandidaten op te sporen. Het is een voor-examen.

Art. 18. Het mondeling gedeelte, de algemeene vorming betreffende, bestaat uit een onderhoud tusschen de commissieleden en de kandidaten. Dit onderhoud loopt over gelijk welk onderwerp van algemeenen aard dat geschikt is om de persoonlijkheid van de kandidaten, hun geestesrijpheid en hun karakterontwikkeling te doen kennen. Het heeft tot onmiddellijk doel hun hoedanigheden inzake denken en uitdrukken vast te stellen.

Art. 19. Het mondeling gedeelte, dat over bepaalde vakken loopt, omvat verplichte vakken, gekozen volgens den aard van de door den candidaat te vervullen functies, en andere vakken die deze zelf kiest.

De verplichte vakken en de keuzevakken worden opgesomd in een door den vasten wervingssecretaris opgestelde lijst.

De vaste secretaris kan beslissen dat de mondelinge ondervraging over de keuzevakken door een schriftelijke ondervraging vervangen wordt.

§ 2. — Vergelijkende examens voor toelating tot den proeftijd voor het personeel der tweede categorie.

Art. 20. De vergelijkende toelatingsexamens voor het personeel der tweede categorie omvatten : een schriftelijk en een mondeling gedeelte over de algemeene vorming der kandidaten, alsmede een mondeling gedeelte over bepaalde vakken.

De vaste secretaris mag het vergelijkend examen beperken tot een schriftelijk gedeelte en tot een gedeelte over bepaalde vakken. Hij mag dit laatste gedeelte schriftelijk doen afnemen.

Art. 21. Het schriftelijk gedeelte betreffende de algemeene vorming bestaat in het samenvatten en het critisch commentarieren eener voordracht. Het is een voorexamen.

Art. 22. Het mondeling gedeelte betreffende de algemeene vorming is van denzelfden aard als het gedeelte voorzien bij artikel 18.

Art. 23. Het examengedeelte over bepaalde vakken omvat een ondervraging over klassieke kennis. Die

ondervraging heeft eveneens ten doel de algemeene cultuur der kandidaten vast te stellen. Zij kan eveneens, op beslissing van den vasten secretaris, een ondervraging omvatten over vakken gekozen volgens den aard van de door den candidaat te vervullen functies.

§ 3. — Vergelijkende examens voor toelating tot den proeftijd voor het personeel der derde categorie.

Art. 24. Het vergelijkend toelatingsexamen voor het personeel der derde categorie wordt schriftelijk afgenomen en bestaat in een ondervraging over klassieke kennis. Deze ondervraging heeft ten doel de algemeene cultuur der kandidaten vast te stellen. Zij kan eveneens, op beslissing van den vasten secretaris, een ondervraging over vakken gekozen volgens den aard van de door den candidaat te vervullen functies of een practisch gedeelte omvatten.

§ 4. — Vergelijkende examens voor toelating tot den proeftijd voor het personeel der vierde categorie.

Art. 25. De vergelijkende toelatingsexamens voor het personeel der vierde categorie bestaan uit een schriftelijk gedeelte en, indien de vaste secretaris aldus beslist, uit een technisch gedeelte. In dit geval is het technisch gedeelte een voorexamen.

Derde afdeling. — *Vergelijkende overgangsexamens.*

Art. 26. Er wordt een speciaal vergelijkend examen ingesteld dat de Rijksambtenaren die vier jaar dienst hebben en met de vermelding « Goed » aangeschreven zijn, de mogelijkheid biedt om naar een hogere categorie over te gaan.

Art. 27. De examencommissie voor dat vergelijkend examen is die welke bepaald is in artikel 42 van de tweede afdeling van titel III van het koninklijk besluit van 2 October 1937.

Art. 28. Het vergelijkend examen staat open voor de ambtenaren der tweede categorie die willen overgaan naar de eerste, en bestaat uit dezelfde indeelingen, slaat op dezelfde vakken, verloopt in dezelfde orde en beoogt hetzelfde doel als het vergelijkend examen voor toelating tot den proeftijd voor de ambtenaren der eerste categorie.

De vergelijkende examens voor het personeel der derde categorie dat tot de tweede categorie wil overgaan en voor het personeel der vierde categorie dat tot de derde wil overgaan, komen respectievelijk overeen met de vergelijkende toelatingsexamens tot den proeftijd voor het personeel der tweede en der derde categorie.

Vierde afdeling. — *Examens voor vaste aanstelling en bevorderingsexamens.*

Art. 29. De examens voor vaste aanstelling en de examens voor bevordering tot een hooger graden loopende over de door de kandidaten opgedane administratieve kennis en over hun beroepsbekwaamheid.

Art. 30. Het examen voor vaste aanstelling omvat voor de ambtenaren op proef der eerste categorie :

1° Een geschreven verhandeling over een twistvraag verband houdende met de bezigheden der afdelingen van het bestuur, waarin de proeftijd doorgemaakt werd;

2° Een mondeling gedeelte over twee administratieve zaken die tot den werkkring van dezelfde afdeling behooren.

De vaste secretaris kan beslissen dat dit examen eveneens zal omvatten : een ondervraging over theoretische vakken, gekozen volgens den aard van de door

den candidaat vervulde functies, of een praktisch gedeelte.

Art. 31. Hetzelfde examen omvat, voor het personeel op proef der tweede categorie :

1° Het opstellen van een verslag over een administratieve zaak die verband houdt met de bezigheden eigen aan de afdeling van het bestuur waarin de proeftijd doorgemaakt werd;

2° Een mondeling gedeelte over een administratieve zaak die tot de bezigheden eigen aan dezelfde afdeling behoort.

Indien de vaste secretaris aldus beslist, kan het eveneens omvatten : een ondervraging over theoretische vakken, gekozen volgens den aard van de door den candidaat vervulde functies of een praktisch gedeelte.

Art. 32. Voor het personeel op proef der derde en der vierde categorie geschiedt het examen voor vaste aanstelling schriftelijk. Het slaat op de kwesties betreffende de dagelijksche uitoefening van de door den candidaat vervulde bediening.

Art. 33. De organieke reglementen der besturen bepalen voor welke graden een bevorderingsexamen vereischt is. De vaste secretaris stelt den aard en de modaliteiten van dat examen vast.

Art. 34. De bepalingen van de vroegere besluiten tot instelling van de examens voor de aanwerving en de bevordering van het Rijkspersoneel worden opgeheven

Overgangsbepaling.

Art. 35. Zijn te rekenen van de inwerkingtreding van dit besluit voor den tijd van twee jaren ontslagen van de examens voor toelating tot den proeftijd of van de examens voor vaste aanstelling, de kandidaten voor openbare betrekkingen die, vóór de inwerkingtreding van dit besluit, met goed gevolg aan de reglementaire aanwervingsexamens hebben deelgenomen en nog niet benoemd werden.

Zij zullen in dienst treden in de ministeries, openbare instellingen of diensten waartoe zij volgens de door hen afgelegde examens zijn bestemd, en zulks naar gelang van het openkomen der betrekkingen en in de volgorde van hun rangschikking.

De leden van het Rijkspersoneel die de reglementaire bevorderingsexamens vóór het in werking treden van dit besluit hebben afgelegd, mogen, zonder tot een nieuw examen gehouden te zijn, benoemd worden tot den graad waartoe het afgelegde examen hen toegang verleende, zelfs indien bedoelde benoeming aanleiding geeft tot het overgaan naar een andere categorie.

Art. 36. Dit besluit treedt in werking één maand na zijn bekendmaking in het Staatsblad.

Art. 37. Onze Ministers zijn, ieder wat hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te Brussel, den 20 Januari 1939.

BALIELEVEN

VLAAMSCH PLEITGENOOTSCHAP BIJ DE BALIE TE BRUSSEL

Op Dinsdag, 28 Februari 1939, te 20,30 uur, richt het Vlaamsch Pleitgenootschap bij de Balie te Brussel een derde voordracht in, op het Paleis van Justitie.

Als voordrachtgever zal optreden Prof. Dr August Vermeylen, hoogleeraar aan de Rijksuniversiteit te Gent en lid der Koninklijke Vlaamsche Academie, die het onderwerp zal behandelen : « Kunst en Moraal ».

Deze lezing van den gekenden en zeer geprezen

letterkundige en kunstcriticus, zal ontegensprekelijk een drukke opkomst verzekeren.

De Vlamingen uit het Brusselsche zullen deze voordracht niet willen missen.

NECROLOGIE

Mr HENRI JASPAR

Wij hebben in het Rechtskundig Weekblad onze aandacht niet te wijden aan politieke persoonlijkheden, hoe hoogstaand ze ook mogen wezen. Van den anderen kant was Mr. Henri Jaspar niet iemand die behoorde tot de sfeer van het Vlaamsche leven. Toch zal er, bij het vernemen van dit onverwacht verscheiden, ook door alle Vlaamsche juristen een gevoel van pijnlijke verassing zijn gegaan.

Mr. Henri Jaspar was in de allereerste plaats een groot advocaat, iemand die op schitterende wijze al de hoedanigheden van het beroep op haast volmaakte wijze in zich vereenigde : een allerscherpst verstand, een ontzaglijke werkkraft, een alomvattende kennis en een warme en gepassioneerde welsprekendheid.

In de laatste jaren werd hij voorzitter van het Verbond der Belgische Advokaten en de Vlaamsche juristen zullen niet vergeten dat het onder zijn voorzitterschap was dat dit verbond in twee afdelingen werd gesplitst en dat aldus aan een rechtmatigen eisch van de Vlaamsche advocaten werd tegemoetgekomen.

Velen zullen zich nog herinneren welke schitterende rede Mr. Jaspar uitsprak wanneer hij op het Congres te Leuven tot voorzitter van het Verbond werd aangesteld en hoe hij mededeelde welk geluk hij had gevoeld wanneer hij zich teruggetrokken had uit het politieke leven om terug aan de balie te komen « après mon séjour chez les barbares ».

Het vorige jaar vertegenwoordigde hij te Antwerpen het Verbond der Belgische Advokaten bij het 50-jarig jubileum van de Vlaamsche Conferentie der Balie en sprak hij er woorden die getuigden dat ook hij, die niet tot de Vlaamsche beschaving behoorde, zich rekenschap gaf van de nooden en verzuchtingen van Vlaanderen.

Zijn aandenken zal in de rechtswereld in eere blijven !

De Redactie.

TIJDSCHRIFTEN

ECONOMISCHE TIJDINGEN. — Nr 2. — 25 Januari 1939. — Het wetsontwerp der regeering op de beroepsorganisatie en de economische reglementeering, door René C. L. Goris.

— Nr 3. — 10 Februari 1939. — Het wetsontwerp op de Beroepsorganisatie en de Economische Reglementeering, door René C. L. Goris (vervolg en slot). — Tijdelijke verhooging van zekere belastingen en zegelrechten.

NEDERLANDSCH JURISTENBLAD. — Nr 6. — 11 Februari 1939. — Mr J. Overwater : De wijziging van het burgerlijk kinderrecht.

JOURNAL DES TRIBUNAUX. — Nr 3560. — 29 Januari 1939. — Marcel Laloire : La solution des conflits collectifs du travail.

Nr. 3561. — 5 Februari 1939. — De nouvelles circonscriptions judiciaires.

— Nr 3562. — 12 Februari 1939. — André M. Hennebicq : Le nouveau Code Civil Italien.

De Vlijt, Nationalestr., 46, Antwerpen. A. Somville, best.